

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

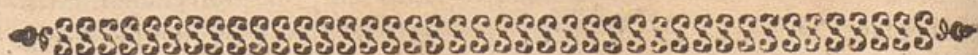
De Archicancellariis Sacri Romani Imperii Ac Cancellariis Imperialis Avlae

Mallinckrodt, Bernhard von

Monasteri[i] Westphaliae, 1640

Capvt Secvndvm, quo continetur Catalogvs Pontificvm Maximorvm & S. R.
Ecclesiae Cardinalivm è Germanis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11835

C A P V T S E C V N D V M,
 quo continetur
**CATALOGVS PONTIFICVM
 MAXIMORVM & S. R. ECCLESIAE
 CARDINALIVM è GERMANIS.**

CVM Germanicorum Cardinalium synopsis dare constitutum haberem, visum fuit eiusdem originis & patriæ Maximos Pontifices præmittere, quamuis vulgò satis obuios, ac alijs, Cratepolio in primis, iam olim separatim recensitos. Nec tamen sperârim, in superuacuo me laboraturum, dum illos refero; eò quòd ab alijs non nemo prætereatur, aliqui etiam huc non pertinentes admisceantur. Talium autem meritorum tantarumque virtutum fuerunt ad vnum omnes, vt duplici nomine de illis Germania sibi gratulari possit, non gentis minùs, quàm ipsorum Principum intuitu; à quibus plerique, accedente tamen cleri populi que assensu & electione, Apostolico throno impositi fuerunt. Magna enim Teutonici soli gloria est, tam insignes genuisse & erudisse summis honoribus dignè obeundis Heroas; nec minor ipsorum Cæsarum Teutonicorum laus est, ad cleri populi que Romani preces & instantiam, non alios quàm dignissimos Ecclesiastico vniuersali regimini capeffendo legisse Præsules. Nam ne illi quidem, qui Græcorum, auctore Tacito, instar, *sua tantùm mirantur*, aliquid in illis desiderare & reprehendere potuerunt aliud, quàm quòd trans Alpes nati essent. Verùm ipsos videamus.

Pontifices Maximi Teutonici.

I. *Stephanus VIII.*

Primus Germanorum, qui in Petri Cathedrâ sederit, *Stephanus octauus* est, quem Baronius & Panuinius nonum dici oportere scribunt, electus à Romanorum clero & populo, posthabitis Cardinalibus, an. 939, operâ Othonis Regis, eius nominis I. Is à factiosis, Alberico, qui tunc principatum in Vrbe obtinebat, adhærentibus malè habitus est, vsque ad eò, vt in seditione & tumultu, in facie tã grauitè læsus fuerit, vt diù publicè abstinuerit: *licet reue-*

ra,

ra, vt Baron. ait tom. 10, an. 940, non dedecori, sed ornamento sint queq; stigmata, propter iustitiam à Sathana ministris illata, & eò pulchriora, quò magis perspicua spectantibus sunt. Memorabilia sunt, quæ ibidem de hoc Pontifice eiusque iniuriâ sequuntur: Quòd verò Germanus, ita ille pergit, natione, electus Pontifex ad eò malè habitus à Romanis fuerit; Ottonis Regis excitauit animum in eos vlciscendi, agendiq; vt eiusmodi vis tyrannica in promotione Pontificum auferretur. quamobrem factum est, vt immiscendi se ipse in electione Romanorum Pontificum, occasionem aliquam cæperit cogitare. Hic missio Damaso Legato Ludouicum Franciæ Regem in regno stabiluit, anathematis comminatione rebellibus Principibus ad obedientiam eius compulsi. Dispari euentu inter Hugonem & Albericum in Italiâ concordiam tentauit. Obijt an. Christi 943, Pontificatûs III, mense 5 inchoante. Platina scribit ita à Romanis seditionibus vexatum fuisse, vt nil memoriâ dignum ab illo geri potuerit. Cratepolius hoc Stephanum elogio ornat, omni genere literarum ac morum excultum fuisse, mirabileq; eius virtutes effecisse, vt omnium Principum ac Regum facillè sit assecutus fauorem. Consentit cum illo Papyrius Massonus, qui scribit: Atque hic Pontifex, in Germania natus, & omni literarum genere excultus dicitur, pacis studia bellis præferens. Commendat autem Cratepolius prædictus ab insigni mansuetudine, & quòd per varios dignitatum gradus ad summum ascenderit fastigium. Atque hæcenus de Papâ Stephano. Dubitauit autem, an & Prædecessor eius LEO VII in hoc Albo proponendus esset: quem licet Platina & Onuphrius Romanum dicant patriâ fuisse, Sanctus tamen Thomas de Aquino ^{lib. 3 de regim. Princip. c. 19,} genere Aleman-

* Sunt tamen, qui libros hos pseudepigraphos & supposititios arbitrentur.

Gregorius quintus, Bruno antè dictus, natione Saxo (Onuphrius ex oppido Wangiâ prodijisse scribit) Othonis III Cæsaris, cuius operâ anno 996 Pontifici Ioanni 17 successit, cognatione proximus fuit. Dithmarus Merzburg. nepotem eius vocat, Platina affinem; neuter propriè. Fuit enim sobrinus eius: quâ in re Franc. Guillimanus & Aubertus Miræus, cum Wippone in vitâ Conradi Salici Imper. & Scriptore Genealogiæ S. Arnulphi consentiunt, licet in personis, non in ipsi gradibus, hi non nihil discrepent. hinc in Epitaphio, Francorum regia Proles vocatur: Germanis enim per aliquot secula, quod plurimis veterum Scriptorum locis probari potest, Francorum nomen adhæ-

2. Gregorius V.

fit. Idem Epitaphium patrem Gregorij *Othonem*, genitricem *Iudith* vocat. Hic coronauit *Othonem III*, vnaque cum illo Constitutionem fecisse traditur de Imperatoris Romani electione; de qua multi plurima scripserunt, repetuntque inde vulgò *Electorum Originem*. de qua're *Onuphrius*, *Baronius*, *Belarminus*, alijque videndi. In sequentibus de isto negotio ipsemet etiam aliqua libere constitui. Iuuenis *Wormatiæ*, quæ *Vangionum* vrbs est, studuisse videtur; ita enim *VVangianus*, cuius idem Epitaphium meminit, interpretor: quod malè intellectum, *Onuphrio* præbuit errandi occasionem in designandâ Gregorij patriâ. *Ioan. Letznerus* auctor *Chron. Corbeiensis*, in *Saxonicâ Corbeia* Gregorium educatum & institutum fuisse scribit; aitque idem Auctor, fuisse ante Pontificatum, *Verdensem* in *Saxoniâ* Episcopum. Fuit sanè isto seculo illic *Brunonis* nomine Episcopus, in ordine sextus-decimus, vt *Crantzius* ait *lib. 3 Metrop. cap. 36*; quem *Bruschius* etiam in Catalogo hunc ipsum fuisse disertè affirmat, licèt apud *Crantzius* non admodum quadrent tempora: nisi quod is de *Othone I* scribit, qui *Erponem* *Brunonis* Successorem *Sede suâ* depulerit, nepoti eius, tertio nimirum *Othoni* adscribi debeat. *Theodoricus de Niem Verdensis*, idemque postea *Cameracensis* Episcopus, *lib. 2 histor. schism. cap. 34*, auctor est, hunc vocatum fuisse **MINOREM Gregorium**, (tanquam solo *Gregorio Magno* inferiorem) propter largas eleemosynas & alia bona opera quibus claruit. Fuisse autem magnum *Eleemosynarium* etiam ex citato Epitaphio constat, cuius pars est sequens distichon:

Pauperibus diues per singula sabbata vestes

Diuisit numero cautus Apostolico.

Multa & hic à Romanis, exteri hominis dignitatem indignantibus, passus, ac tandem in exilium extrusus est, quod partim in *Hetruriâ*, partim *Germaniâ* tolerauit; reductus & restitutus deinde ab *Othone*, qui illatas summo Præsuli iniurias seuerè vltus est. Sedit *Gregorius* annos duos, menses octo. Mortuus & sepultus *Romæ* anno 999. *Cratepolius omnibus virtutibus eum ornatum* fuisse ait.

Syluester II.

Gregorio Syluestrem II subijcit *Cratepolius*, qui è *Belgio* oriundum credidit: verùm illi inter *Germanos* locus non debetur; ad *Gallos* suos sessum mittendus. *Aquitanum* ortu fuisse *Onuphrius* scribit, & ante illum, referente *Papyrio Massono*, *Ademarus Lemouicensis*. Hunc licèt magiæ absoluat, *Sede* tamen *Romanâ* indignissimum *Baronius* iudicat. Idem, patriam quod attinet, de *Innocentio V*, & *Calixto II* *Burgundis* dictum esto: nam & hos errore simili *Mersæus* inter *Teutonicos* *Papas* recenset. Nec enim in *Comitatu Burgundico*, quod sciam, vllibi *Germanicè* loquuntur; ac præterea

Innoc. V.

Calixtus II.

terea

terea an ex Imperiali, vel regiâ Burgundia natales suos illi repetant, hætenus mihi non satis constat.

Clemens II, qui voluntate Imp. interueniente, tribus schismaticis A-
postolicæ Sedis inuasoribus Synodali auctoritate depositis, Successor datus
est in Sutrino Concilio, Saxo patriâ æquè ac Gregorius fuit, *ex illustrinatus*
familiâ; & bonis literis ac disciplinis optimè institutus, in eum euasit virum, qui
eximiâ doctrinâ, sapientiâ & virtute præditus fuisse celebratur. E S. Hentici
Cancellario ad Bambergensem Cathedram, eius loci secundus Præsul perue-
nit, donec ille, quem dixi, Ecclesiastici honoris summus apex accederet. Crea-
tio eius secundum Baronianam, id est, veriore computationem, in annum
Christi 1046 incidit, sequenti obiit. nec enim, licet dignissimus longiori regi-
mine, nisi nouem sedit menses. Huius laus & perpetua gloriâ est, vetitæ &
exturbatæ Simoniacæ labis, quæ nimium tunc temporis, *arte*, vt Baronius ait,
Schismaticorum & intrusorum Pontificum, eiusmodi forde Romanam Ecclesiam
inquinantium, præualuerat; cuius vestigijs deinde præclarè institit S. Leo non-
nus, popularis & Successor eius. Recedente autem Henrico III, cui Nigri
cognomen fuit, Clemens similiter in comitatu eius, Româ in patrium solum,
vt ait Ostiensis Leo, abiit. *Quod enim*, verba sunt Baronij, *deposito Gregorio, &*
subrogato Germano homine in Romanum Pontificem, Romanos non mediocriter offen-
disset, timens ei quem elegisset Clementi, ipsum secum in Germaniam duxit. Hac igitur
occasione, vt idem Leo testatur, ultra montes, id est, in Germaniâ defun-
ctus est; quo in loco, hætenus non inueni. Verùm nec illic sine veneni suspi-
cione mortuum esse scribit, nescio quo auctore, Cratepolius. Relatus Bam-
bergam inter Cælites multis seculis in præsens vsque illic colitur. Testis eius
rei Nicol Serarius lib. 5 rer. Mogunt. pag. 740. Dies anniuersariæ solennitatis
eius est 9 Octobris, S. Dionysio sacra.

Huic Successor ab Imperatore, ex Concilij, vt Hundius in Metropoli
ait, decreto, datus est post aliquot mensium Sedis vacantiam Damasus II,
qui prius Brixinensium in Alpibus Tyrolensibus Episcopus, & Aquileien-
sium Patriarcha fuerat: quod posterius tamen Baronius, eumque secutus in
Pontificum Catalogo Theodorus Petreus Carthusianus, non admodum pro-
bare videntur. Massonus perperam & erroneè Treuirorum Archi-Epis-
copum vocat. Bauarum patriâ fuisse Platina scribit, qui & cognomen addit,
Bagniarij; cui de vtroque crederem, si constaret quo auctore ista traderet.
quæ enim deinceps de eodem, non sine manifestis vestigijs vernaculi liuoris
erga Germanum hominem, attexit, fabulosissima sunt, vt statim dicam. De
patriâ tamen & progenie eius hætenus certiora non percepi. igitur *ex Ger-*

maniam, vt Leonis Ostiensis verba habent, Damasus transmissus, Romæ suffragiis omnium electus & comprobatus fuit, consecratusq; , Baronio ad annum 1048 testante; cuius grauissimi & iudiciosissimi Ecclesiasticarum rerum Scriptoris auctoritas, vtique facienda pluris est intelligenti Lectori, maximè accedente Hermanni Contracti illius temporis historici consensu, qui honorificè susceptum esse scribit, quàm quæ Platina sine teste, sine auctore obtrudit. cuius verba appono: *Damasus II, Pontificatum per vim occupat, nullo Cleri populiq; consensu. aded enim inoleuerat hic mos, vt iam cuiq; ambizioso liceret Petri Sedem inuadere. Sed obstitit DEVS iustus vindex, &c. Consent nonnulli hunc inter Pontifices nequaquam numerandum esse; cum non rectè Pontificatum adeptus sit, miranturq; cur Romani, tantà rei indignitate moti, contra iusurandum Henrici iussu habitum, abdicare se magistratu hominem statim non coegerint.* Ita ille contra omnium reliquorum tradita; vt mirari possimus, quinam fuerint illi nonnulli, quorum meminit. Verùm tot ac tanti sunt illius hominis in historià Pontificum errores, vt in Teutonico homine falsitatem istam commissam fuisse magnopere mirari nemo possit. Hundius in *Metrop.* hunc Damasum, *virum sapientem ac pietatis studio, um* vocat: cuius rei locupletiora sine dubio documenta haberemus, si diutiùs in Pontificatu superuixisset. Nam Præneste post dies 23 quàm in Urbem venisset obiit, & quidem è veneni propinatione, dolo Stephani ab Henrico depositi, tertium Apostolicæ Cathedræ inuasoris, si Bennoni Cardinali credimus; cui tamen, vt in plerisque alijs fabuloso & mendaci, Baronius fidem adhibendam negat. Sepultus est in æde S. Laurentij suburbanâ, duorum præcipui nominis in Catholicâ Ecclesiâ Leuitarum cineribus venerabili. Memoria & relatu dignum est, quod de hoc & decessore eius ceterisque eiusdem temporis Germanis Romanæ Cathedræ Episcopis scribit Papyrius Massontus, ideoque & hic legi meretur: *Quòd si curiosi scire cupiunt, qui Pontifices vsum insignium argumentorum in Italiam tulerunt, sciant à Clemente & Damaso id factum; postea à Leone, cuius insigne erat leo niger in scuto octo lilijs exornato. Leonem secutus est Victor, deinde Stephanus; qui cum & ipsi propria insignia in Italiam detulissent, hunc morem Successoribus reliquere. Veteres namque Pontifices eiusmodi rebus caruere.*

5. Leo nonus.

LEO nonus inter Germanicos Pontifices magno suo iure primas tenet, vt pote qui virtutum & miraculorum laude insignis, Sanctorum Catalogo, solenni ritu & publico Catholicæ Ecclesiæ cerimoniarum apparatu adscribi, ac Martyrologio Romano ad diem 19 April. inferi meruerit. Hic proximus in Damasi locum anno 1049, ab Henrico Imp. III delectus; ad quem ea de causâ Romani legationem miserant. Fuit prius Tullensis in Leucis Episcopus; quam Sedem etiam in ipso Pontificatu quoad vixit non dimisit: quod exemplum

emplum Successor eius Viëtor imitatus est. Merfæus ante Tullensem Cathedraliam, etiam Argentinensem tenuisse scribit; sed erroneè. Arnoldus Wion *lib. 2, cap. 1*, Ord. S. Benedicti Monachum facit, Tullensis Cœnobij, è Cluniacensi Congregatione. Oriundus fuit ex nobili Francorum prosapia, vt ait Ocho Frisingensis, Comitum nimirum Dachspurgensium, siue Egisheimiorum in Alfatia familiâ, ac ipsummet Imperatorem cognatione contingens, ita enim interpretor Scriptoris Rhemensis, sub hoc ipso Leone habiti, Concilij verba, quando ait, fuisse illi *sanguinis affinitate proximum*. Huc etiam Leo Ostiensis respexit, quando scripsit *lib. 2, cap. 82*, regia stirpe progenitum fuisse. Longum sit præclarissima huius Pontificis gesta referre velle; quare breui eius Elogio contenti erimus. Auctor modò dictus scribit, *ætatis maturitate, morumq; ac scientiæ claritudine conspicuum fuisse*: Raderus *tom. 1 Bau. Sanctiæ, virum in paucis eruditum, iurisq; omnis humani & diuini prudentissimum* dicit: Platina, *virum bonum* vocat & *simplicis ingenij*: Merfæus, *sanctimoniâ & innocentia celebrem*. Sed & Baronium audiamus: *Vir planè erat meritis insignis, & homo licèt, interius Angelicam vitam ducens, consortio Angelorum dignus est habitus, quorum cultum propensiori studio frequentarer*. Idem fatetur hunc *maximo Catholice Ecclesie bono Pontificem creatum fuisse*. Leo Ostiens. *lib. 2, cap. 88*, vbi sancto fine Leonem quieuisse, & ad tumultum eius plurima tunc temporis signa Christum effecisse scribit; sequentem de illo historiam narrat: *Hic Sanctus Pontifex inter innumera sue bonitatis insignia, quam diù Romæ remoratus est, omni tempore tribus per hebdomadam diebus, à Lateranensi Ecclesiâ vsque ad S. Petrum, priuato habitu nudisq; pedibus, cum duobus aut tribus Clericis, noctu psallendo & orando pergebat*. Res gestas eius è Baronio alijsque promere obuium est. Sedit annis 5, mensibus 2; quibus Romæ, Rhemis, & Moguntia Synodos habuit, & aliquoties ad Imperatorem iter in Germaniam instituit, scripsitque itinerarium eius Anselmus Monachus Rhemensis, teste Sigeberto *de Viris Illustr. cap. 153*. De miraculis in vitâ & post mortem ab eo pattatis, Desiderius Abbas Cassinensis (huic postea Pontifici Victoris III nomen fuit) *in libris Dialog.* & qui illum refert Baronius Cardinalis, Raderus *tom. 1 Bau. Sanct. fol. 151*, alijsque videndi sunt. Præterea Leonis vitam resque præclare ab illo gestas (inter illas refertur iure optimo celebris illa ad Græcos legatio, de qua prolixè Baronius, & elegantissimâ breuitate Sigebertus *in Chron. ad an. 1054*.) scripsit Anonymus aliquis, quem in monte S. Gerardi extare ait Ioan. Molan. *in addition. ad Vsuardi Martyrolog.* & ex illo refert Baron. *in Notis ad Martyr. Roman. die 19 April.* qui S. Leonis natalis est. illo enim ad Angelorum beatorum consortium abiit, anno 1054. Namque Romam reuersus, ex infelici expeditione contra Nortmannos in Apuliam, vbi ignauia Italorum, fugâ se conflictui subtrahentium, quamuis fortissimè di-

micantibus Germanis & in vestigio concidentibus, amisso exercitu in hostium potestatem venit; indeque, quamvis libertati restitutus, per mœrorem animi contracto morbo viuendi finem fecit, sepultus ad S. Petrum. Alia, ni fallor, à præmemoratâ huius sancti viri vitâ, Auctorem præferens Wiberum Archidiaconum, edita est Paris. anno 1615. Placet etiam Papyrij Massoni Elogium adscribere: *Non impar Leoni magno ad Episcopatum Urbis Leo IX ascendit, &c. Henricus itaq; honoraturus Apostolicam Sedem, & ingenti beneficio Italiam, in orbem affecturus, cum Romam ire iussit. quò cum venisset, cognitâ sanctimoniam & integritate vitæ eius, cœpit clero ac populo acceptus esse: quinquennio autem tantum rem Ecclesiasticam administravit, sed ita, vt immortalẽ ex rebus gestis laudem atque gloriam sit assecutus: idq; epistola eius satis ostendunt, plene grauitatis, plene eruditionis ac scientiæ rerum diuinarum.*

6. Victor II.

Vltimus Pontificum, quos Henricus Niger Imp. Romanæ Ecclesiæ, in orbem vniuerso dedit, Victor II fuit. vnico enim in omni Ecclesiasticâ antiquitate exemplo, hæc singularis eius Principis felicitas fuit, quatuor nominasse, ac Imperiali auctoritate (ita enim clerus populûsque Romanus petebant, ac vel consensu suo nominationi Cæsarea applaudebant, vel nominatim sibi aliquem dari, vt hunc ipsum, postulabant) euexisse Catholicæ Ecclesiæ Episcopos, eosque viros primarios & laudatissimos ad vnum omnes, nec alios quàm Teutonico sanguine cretos. quæ res, accedentibus etiam alijs, facit vt credam, Germanici Imperij fastigium vix alio quàm hoc tempore altiùs euectũ fuisse. Nam nec Victor Præcessoribus suis in aliquo concedit, præter reliqua decora sua vitæ sanctitate promeritus, tum ab alijs honorificis præconijs celebrari, tum à Radero Bauariæ Sanctis inferi. Ortum trahebat Gebhardus, (hoc prænomen eius necdum Pontificis fuit) vt communior & verior opinio est, è Comitibus Calbensibus in Sueniâ: nec immeritò Raderus, licet Leo Ostiensis etiam gente Noricum dicat, illorum opinionem rejicit, qui ex Hirfbergensium in Bauariâ Comitum stirpe illum repetebant; hinc enim eius nominis secundus Aistetensis Ecclesiæ Antistes progenitus legitur; quem suspicatur laudatus modò Auctor ab Hundio cum hoc priori confundi. Duodecimum & ampliùs iam annum Wilibaldinæ Ecclesiæ præsidebat, quando Hildebrandus Cardinalis Romanorum Legatus nuntium tulit de Leonis obitu. qui cum nominatim Gebhardum in Pontificem expeteret, indicto eius rei causâ Moguntinæ Concilio, de communi Ecclesiæ Germanicæ procerum consilio, petitioni & desiderio eius Imperator acquieuit, quamvis inuitus & contristatus. Ægrè enim à se patiebatur auelli virum fidei & prudentiæ præclarum, & cuius consilijs res Germana eo tempore potissimùm nitebatur. De hoc ita Bruschius in *Catal: Iuuenis quidẽ ætate*, (intellige, quo tempore in Episcopum

pura

pum Aistadij electus) sed doctrinâ, sapientiâ & morum grauitate prudentissimis senibus comparandus. Leo Ostiensis: Vir singulari prudentiâ, gerendarum rerum peritissimus. Raderus: Henricum Imp. ab eius spiritu dum viueret pependisse, refert: Idem vocat bonum Episcopum, optimum Pontificem. Acer & seuerus morum Cleri censor & reformator fuit; ac non ipsemet modò tam salutari curæ promouendæ Florentiæ in Imperatoris præsentia (ipsemet enim Romam honoris causâ deduxit) Synodum celebrauit; sed præterea etiam Tholosæ, Simoniacis coërcendis, per Galliæ Archi-Episcopos aliquos aliam haberi curauit. Euocatus ab Henrico III in Germaniam, eidem morienti adfuit, filioque eius quinquenni, sibi specialiter commendato, indiçto habitoque Colonia conuentu, Imperium stabiliuit. Memorabile est, quâ ratione insidias Subdiaconi, qui ipsi venenum in Calice diuinis operanti propinauerat, miraculosè euaserit. In Italiam reuersus, & Româ in Tusciam profectus, illic moritur an. 1057; sepultus Florentiæ, vti ex Leone Ostiensi Baronijs refert: verùm Anonymus Scriptor Hasenrietanus, apud Gretserum & Raderum, iuxta Arctiam mortuum fuisse scribit; cumque corpus eius Eistadium deportari deberet, à Rauennatibus ex itinere raptum & interceptum, apud eos in suburbanâ S. Mariæ Virg. Ecclesiâ inhumatum esse.

Fridericus Lotharingæ Ducis Godefridi, eius qui ab Henrico III Ducatu exactus, in Italiâ exilium tolerauit, frater, Gozelonis filius, S. Leonis IX Papæ Cancellarius fuit, missus ab eodem cum reliquis Legatis, Humberto Syluæ Candidæ Episcopo, & Petro Amalphytano Archi-Episcopo, Constantinopolim, pro tollendo Græcorum Schismate. Inde rediens suspiciones & iram Cæsaris declinaturus (huic suspectus erat, quasi allatis è Thraciâ aulâ pecuniarum thesauris, vnâ cum fratre, quem Beatricis matrimonium ex profugo potentissimum Italiæ Principem fecerat, res nouas moliretur) habitum S. Benedicti in Cassinensi Cœnobio induit, factus breui eius loci Abbas, mox Victoris beneficio Cardinalis; cui etiam, post duos annos & menses tres regiminis expleti, in Romanâ Cathedrâ successit; assumpto, Romanis ita volentibus, Stephani nomine, nonus vocatus est, cum decimus, vt Onuphrius & Baronijs censent, dicendus sit. Aliorum autem præterea istius temporis Pontificum exemplis notum est, non penes electos, vt hodie & aliquot retro seculis, sed electores stetisse, quo nomine deinceps Papalia munia capeffentes vocandi essent. Hunc etsi aliqui Gallum faciant, disertè tamen ab Othone Episcopo Frisingensi, lib. 6, cap. 33, natione Teutonicus vocatur, ideoque non videtur rectè prætermisus à Mersæo esse. Sedit mensibus duntaxat octo, mortuus anno 1058, 4. Kal. April. Florentiæ, ibidemque in

7. Stephanus IX.

Ca-

Cathedrali sepultus. Ad eius sepulchrum plurima signa Christum ostendisse, Leo Ostiensis auctor est. Hic Mediolanensem Ecclesiam dudum Romanæ Sedi minùs obedientem, Petri Damiani operâ, quem Episcopum Ostiens. & Cardinalem creatum, eò miserat Legatum, ad reuerentiam Summi Pontificis feliciter reduxit. Eadem de Græcis cogitata eius, destinata in illam rem Constantinopolim legatione, præfestina mors irrita fecit. Auctor est Posseuinus, scripsisse hunc contra Constantinopolitanum Patriarcham de veritate corporis Christi. Erroneum est, quod de illo Platina refert, incusati hæreseos Henrici Imp. Nam tertius eius nominis (Itali secundum vocant) viuo adhuc decessore obierat; & filij eius, admodum pueri, ætas illius criminis Stephano sedente incapax erat.

8. *Hadrianus VI.*

Post Stephani obitum trecenti & sexaginta vnus transierunt circiter anni, cum, qui hæctenus è gente nostrâ S. Petri Successorum vltimus fuit, absens & omnia alia cogitans, Papa lectus est. Hunc enim, vt sæpe aliàs, discordia Cardinalium, sed non sine diuino nutu, Pontificem fecerat, tunc temporis in Hispaniâ consistentem; quam per Caroli Imp. ad coronam Cæsaream suscipiendam, & Imperij habenas capessendas in Germaniam profecti absentiam regebat. Natus fuerat in ciuitate Vltraiectionâ, inter nobilissimas Belgij censitâ, parentibus modicis, ideoque; post Deum, sibi, & excellenti ingenio suo, studiosæ industriæ, & eximiæ probitati debuit, quod per varios honorum gradus ascendens gloriæque iter emetiens, ad vltimum ipsam supremæ inter homines dignitatis arcem tenuit. Louanium studiorum suorum matrem ac nutritiam habuerat, vbi etiam-nunc pietatis & munificentiæ eius magnifica vestigia supersunt; & ex Decano S. Petri Doctoreque S. Theologiæ publico, ac Academiæ Cancellario, studijs Caroli Imperatoris, tunc admodum adolescentis, præfectus est; cuius fauore ac commendatione, cum à Ferdinando Catholico Hispaniarum Rege Dertusensem Episcopatum, & pileum Cardinalitium à Leone X Pont. Max. consecutus esset, statim adiecta est, quæ vna supererat, Papalis dignitas. Exortum erat sub Leone Decessore eius breui antea Lutheranum incendium, cui extinguendo totus imminabat, misso in eam rem Nuntio in Germaniam Francisco Cheregato, & consultis passim doctissimis viris; inter quos etiam Erasmus Roterodamus fuit, quem Louanij familiariter cognitum plurimi faciebat ob ingenium, doctrinam, & virtutem. Verùm perficiendæ rei vsque adeò salutari & necessariæ, reliquisque præclaris cogitatibus eius breuitas Pontificatûs, & mors præpropera obstitit. Obijt enim necdum expleto integro post electionem biennio, sæpe cõquestus, quod promptissimæ voluntati suæ, ad succurrendum labenti passim & periclitanti ab hæreticis, à Turcâ, & alijs hostibus Christianitati, reliqua nõ respon.

responderent. Hinc siue ipsius, siue Cardinalis Enckeuordij iussu, in Epitaphio eius operoso & splendido etiam nunc legitur: *Nihil infelicitas ipsi in omni vita accidisse, quam quod imperauerit, & alterum hoc æque emphaticum, quod dum viueret, crebrò in ore habuerat: Mirum referre, in quæ tempora vel optimi cuiusq; virtus incidat.* Obijt 15 Kal. Octob. an. 1523, non sine veneni, vt aliqui voluere, suspicione; tumulatus post annos aliquot in templo B. Mariæ Virginis Germanorum. Sui temporis Curialistis correctionum non admodum amantibus parùm gratus fuit, eò quòd, cum insigni modestiâ & morum grauitate venerandus esset, non obscurè præ se ferret, Ecclesie reformationem ab ipsa Pontificiâ aulâ incipi oportere, si fructuosè deberet institui. Et fecit sanè maiorem, quàm dici aut credi possit, Ecclesia Catholica morte eius iacturam; non dubitantibus temporum, personarum, & rerum peritis, potuisse per illum, aspirante superni fauoris diuini aurâ, si diutiùs superuixisset, restingui necdum adultam illâ huius tempore flammâ, quâ postea immensum præualente & excrecente, pridem tot florentissimæ Europæ prouinciæ miserabiliter deflagrârunt. Cessante igitur per mortem inuidiâ, aucta est in omnium animis viri admiratio; ac alias non minas in vitâ quàm post fata eius, optimus ac doctissimus quisque inuidendis illum honestârunt elogijs. Bellarminus de Script. Eccles. *Virum vocat æquè doctum ac pium, qui merito doctrinæ & pietatis, ex humili loco & pauperrimâ domo, adscenderit ad magnas opes, & maiores honores.* Laurentio Surio est, *vir tum insigni doctrinâ, tum morum integritate, & singulari prudentiâ.* Valerius Andreas illi tribuit *incredibilem vitæ integritatem, & doctrinæ præstantiam;* Card. Enckeuortius in Epitaphio, *incomparabilem sacrarum disciplinarum scientiam, ac propè diuinam castissimi animi moderationem.* Erasmus Roterodamus* se vocat integritatis eius admiratorem, & boni Pontificis verissimis laudibus cumulatè* insignit. Lib. 23, ep. 2, *Mundum vnum Adrianum spectare scribit, qui rebus humanis serenitatem reducat.* In gratulatoriâ de Pontificatu ait rerum humanarum tempestatem talem requisuisse nauclerum. Apud Franc. Sÿveertium in Belgicis Athenis extat hæc sepulchralis inscriptio, quæ in Vaticano legebatur priusquam corpus transferretur:

Quo Romanorum SEXTVS Pater atque Sacerdos,

Hoc etiam PIETAS conditur in tumulo.

Ad illud re ipsâ etiam videntur alludere voluisse, qui, vt inter duos PIOS, II & III, pijsissimus Pontifex temporariâ tumulatione deponeretur, auctores fuere.

Nonus his addi potuisset Conradus Episcopus Portuensis, de quo subsequenti huius capituli membro agetur, modò ipse voluisset. Exortâ enim inter Cardinales vacante Sede discordiâ,* cum in tres, è quorû numero Conradus

T

erat,

*in Dedicatoriâ Arnobiana.

*Ibid. in fine.

*post mortem Honorij III.

erat, compromitteretur, duo reliqui hunc tertium elegerunt; verum hic renuit dicens: *Abfit vt dicatur quod me ipse elegerim.* Ita è Chron. Villariensi Miræus, & Chrysoftomus Henriquez. Posse aliàs plures Compromissarios è suo numero æquè ac è reliquis aliquem eligere, extra dubium est apud Canonistas pariter & Legistas, vsque adeò, vt etiam suo ipsius voto tali modo electus alijs ipsum eligentibus accedere possit, *cap. 33, ext. de Elect.*

DE CARDINALIBVS S. ROM. ECCLESIAE GERMANIAM agnoscentibus matrem.

Necdum vacauit mihi paulò diligentius inquirere in hæc reliqua communis patriæ ornamenta, quæ etiam maiori sine dubio se offerrent scrutantibus numero, ni Germanica modestia iam inde ab antiquo minus ambitiosa fuisset in sacræ purpuræ procreatione; ac Præfules nostri, contra ac alibi fieri cernimus, præter Episcopalem dignitatem, Imperij Principum gradu contenti, reliquam illam sacri honoris accessionem plerique non admodum curassent. Sit documento, à Pontifice Romano Urbano VI, tribus Ecclesiasticis Electoribus, duobus Episcopis, & vni minorum gentium Prælato, vnâ simultaneâ Patrum allectione, Cardinalatum ultro oblatum fuisse, & ne vnum quidem de sex acceptasse, quamuis nullus illorum non fuerit de offerentis obedientiâ. Nam subiecta habilia ad eam rem nobis defuisse, historiæ superiorum seculorum satis superque refutant. Dubito interim, licet meum non sit de tanti momenti re quaecunque iudicium interponere, an è dignitate sit nominis Germanici, vti olim & hodie ARMIS & FIDE supra omnes orbis nationes, nec ipsâmet in florentissimo vigore suo contradicente *ROMA, incliti, ita longo iam tempore, nec literarum & eruditionis gloriâ cuiquam prouinciarum habitati orbis concedentis; quod, cum Galli & Hispani communiter numero plures è suis in Cardinalium Collegium cooptari carent, è Teutonicis vix vnus & alter pro tempore illum orbis Christiani Senatuum confessu suo honestent. Certè, si auitum Imperij decus, & Imperialem Aquilam, tot iam seculorum decursibus, nec quicquam Teutonicæ gloriæ æmulis ringentibus, in solo nostro feliciter nidulantem, tueri nobis, vti æquum & honorificum est, voluntas & animus suppetit; nullius omnium Apostolicæ obedientiæ partium pluris interest, quid rerum Romæ geratur & concludatur, ac in primis quem habeat Vrbs & Orbis Pontificem, quàm principis Europæ

*Tac. lib.
33 Annal.

ropæ prouinciarum Germaniæ, ac Itolorum pariter & Teutonum Imperatoris, omniumque Monarcharum Primicerij, Cæsaris Augusti. verum hæc prudentioribus consideranda dimittimus. Qui igitur huc usque aliud agenti se spontè obtulerunt, ferè hi sunt.

Amalarium Fortunatum Treuerensem Archi-Episcopum & Ecclesiasticum Scriptorem, cuius supersunt libri 4 de diuinis officijs & alia, sacra Romanæ Ecclesiæ Cardinalem fuisse, non Merfæus in *Catalogo Antistitum Treuir.* tantum, sed etiam Guil. Eifengrein in *Catal. test. verit.* & Constantinus Caëtanus in vitâ *Amalarij* affirmant. Est tamen de patriâ nonnihil difficultatis, an nimirum Gallis, vel Germanis accenseri debeat. Trithemius sine aliquo dubio Teutonem facit; de quâ re Caëtanus in vtramque partem disputat: quem, qui cupit, inspicere, & quæ vtrinque afferuntur, ponderare potest. Nec video tamen, cur Trithemij fides eleuanda sit, præsertim cum vitæ citatus Scriptor, non sedisse tantum Treueris Amalarium, sed & primam illic lucem vidisse fateatur. In sano igitur sensu, & secundum respectus diuersitatem, vtrumque verum esse potest, & Gallum, & Germanum fuisse. In editione Sigeberti de *illustribus viris Suffridi Petri*, Attalarius corruptè vocatur. Bellarminus illum vocat *sui temporis disertissimum*. Ludouicus Pius Imp. cui de officijs libros inscripsit, hoc Legato vsus est tum ad Gregorium IV Pontificem, tum ad aulam Constantinopolitanam. Obijt, secundum Caëtanum, an. 833; qui Beatis annumerat: quâ in re ipsi reliquisque, Cochlæo, Wionni, &c. facillè assentior. Hugo tamen Menardus Benedictinus hunc præterit in sui Ordinis Martyrologio. Quæ de libris officiorum dixi, qui communiter huic tribuuntur, Iacobus Sirmondus in *Notis ad tomum 2 Concill. Gall.* & Miræus in *Notis ad Regulam Canonicorum*, cognomini & synchrono eius Merensî Diacono adiudicant, sequuti auctoritatem Ademari Engolismensium Annalium Scriptoris; de quâ controuersia, ipso Auctore non inspecto, difficile est æstimare. Hactenus igitur Fortunatum possessione suâ frui permitto.

Altvvinus, siue Adovvinus, Brixinensis Episcopus, qui Damaso II ad Apostolicam curam translato successit, in ordinem primæ illius Sedis Cardinalium à Decessore suo allectus fuit, vt testatur illius loci Episcoporum Catalogus, & ex illo Hundius in *Metropol. Salisb.* interfuit an. 1080 Conuentui Episcoporum Brixinensi, contra Georgium VII depositionis sententiam promulgantium. viuebat adhuc an. 1090, quo consecrauit Monasterium Sonnenbergense in Carinthiâ.

Fridericum Lotharingum, qui Pontifex Stephanus IX dictus fuit,

T 2

Victor gus.

1.

Amalarium
Fortunatum

Archi-

Episcopus

Treueren-

sis.

2.

Altvvinus

Episcopus

Brixinensis.

3.

Fridericus

Lotharin-

gus.

Victor II Cardinalem creauit; cuius non-nisi obiter hîc meminisse volui, cum inter summos nostræ gentis Antistites de illo iam dictum sit. Solus autem hic, & Iustus Adrianus, è Teutonicis Pontificibus ante Papatum Cardinales fuere.

4.
B. Gerhar-
dus Ratis-
bonensis.

Gerhardum, è ciuitate Ratisbonensi cunabula repetentem, qui variante apud Auctores scripturâ, etiam *Giraldus*, *Geroldus*, & *Geraldus* nominatur, Matthæo Radero debeo; qui illum refert *tertio Tomo Bauar. sancte* è Ciacconio, *Chron. Cluniac.* Arnolde Wion, Bertoldo Constant. & Schaffnaburgensi. Hic cum Sancto Walderico Romam profectus, Cluniacum se cõtulit ad Sanctum Hugonem Abbatem; à quo in Ordinem receptus, cælestibus disciplinis institutus est, ac breui eos in pietatis scholâ progressus fecit, vt loci Prior constitueretur: ita enim capio Raderi verba de proximo ab supremo loci Præside loco. Famâ autem hominis ad Alexandrum II delatâ, in S. Petri Damiani locum, Ostiensis Episcopus allectus est; à quo, & Successore eius, septimo Gregorio, in Galliam, Hispaniam, Germaniam, ac nominatim ad Henricum IV Imperatorem Legatus maximis de rebus missus est. Meminit Ciacconius quartæ eius Gallicæ & Germanicæ legationis, quæ malè ipsi vertit: nam ab Henrico Imp. interceptus, & diù in custodiâ detentus est, quòd ad Saxones, hostes eius, vltimam legationem præcipuè obiuisset. Ita Ciacconius scribit, & ex illo Raderus. Aliter Scriptor vitæ S. Anselmi Lucensis, qui in Italiâ, & Mediolanensi legatione, à militibus Imperatoris comprehensum memorat. Dicit nihilominus Raderus, illum, contra fidem publicam & iusiurandum, ab Henrico IV vinculis constrictum fuisse; quòd nescio quo auctore dicat. Dimissus tandem ad Gregorium redijt, & breui post obiit non. Decemb. anno 1077; cum diù, vt Schaffnaburgensis addit, *seculo viuus, mundo crucifixus fuisset*. Magna huius viri laus est, quòd Bertoldus Constantiensis illum *scripturarum scientiâ insignem, & S. Petri Damiani*, cui anno 1072 in Ostiensi Pontificatu successerit, *moribus non imparem fuisse* affirmat. Videndus etiam de hoc Baronius in *Annalibus*.

5.
Theode-
wvinus.

Theodevvinus, (Baronius Theodinum vocat) Innocentij II creatura, vt loquuntur, fuit, secundâ creatione, anno 1134, in Portuensẽm & S. Rufinæ Episcopum assumptus. Solebant enim antiquitus, aliter ac hodie & aliquot retro seculis seruatur, pro libitu Pontificum, & qualitate promouendorum, qui Cardinales creabantur, subinde statim in Episcopos assumi: quòd in B. Gerardo Ratisbonensi iam vidimus, & in Conrado Moguntino statim, Oliuerioque Westphalo postmodum monstrabitur, præter Petri Damiani & exempla alia hinc inde obuia. Legatus fuit à latere Apostolicæ Sedis pro Inno-

Innocentio II, quo tempore, an. 1139, Confluentia Conradus III electus est. Functus est apud eundem Apostolicâ legatione in bello sacro, anno 1147 ad sepulchrum Domini in Palastrinam suscepto, Eugenij III missu. Vixit adhuc Theodevvinus an. 1153, videturque sub Anastasio IV obiisse. Alius ab hoc Theodevvinus est, 53 Leodiensium Episcopus, qui sub Gregorio VII, an. 1075, obiit. Porro quæ de Confluentinâ legatione dixi, è Frisingensi sumpta sunt; qui addit Summi Pontificis, totius Romani populi, urbiumque Italiae assensum promississe. *Otho Frislib. 7, cap. 22.*

Sequitur Benno, is qui de vitâ Hildebrandi, postea Gregorij in Pontificatu dicti, acerbissimæ amarulentia scriptum reliquit. Hunc prætermittere poteram, nisi Onuphrius illum relatu dignatus esset; qui nec illos præterit, qui Antipapis adhæserunt, aut ab illis creati sunt. Hic tamen ante Clementinum schisma iam tunc Cardinalatum tenuit, creatus ab Alexandro secundo. Huius autem de Gregorio sanctissimo Pontifice, ac diuersis alijs, commenta acriter insectatur, & solidissimè refellit in Annalibus suis incomparabilis Catholicæ fidei & historicæ veritatis propugnator Baronius Cardinalis.

6.
Benno
Schismaticus.

Cuno Presbyter Cardinalis S. Anastasiæ à Gregorio VII creatus fuisse scribitur ab Onuphrio. Is postea Prænestinum Episcopatum consecutus est, videturque obiisse sub Gelasio secundo. scribit idem, prout excusum est in Aubrianâ Francofurtensi editione anni 1614, pag. 266, Chronici Chroniconum part. 1, pag. 266, fuisse Cunonem eremitam Trunciberenger Ordinis Arrosum; quæ mera monstra sunt. Arnold. Wion hunc scribit Eginonis Dynastæ de Vrach filium fuisse, quod Onuphrius & Raderus ad Conradum Portuensem, ab Honorio III, vt videbimus, creatum referunt. Idem tradit, Cunonem hunc à Paschale II assumptum esse; sed potior Panuinij est fides, in Pontificum & Cardinalium historiâ versatissimi.

7.
Cuno Eremita.

Dietericum refert idem Onuphrius Panuin. inter XIII Presbyteros Cardinales, ab Urbano II allectos; de quo apud alios, si qua extant, plura inquirere superest.

8.
Dietericus.

Conradus frater Othonis Comitis Palatini de Wittelsbach, con sanguineus Friderici I Imp. (ita Serarius) vel, vt Onuphrius tradit, è familiâ de Stophen, natione Sueuus, prædicti Imp. affinis, (prius magis placet) electus in Arnoldi à Moguntinis ciuibus trucidati, locū, anno 1160; ortâ inter ipsum & Imp. similitate & inimicitia, eò quod Octavianum Antipapam recipere & agnoscere abnueret, Sede suâ pellitur, fugitque ad Alexandrum III Pontif. Max. in cuius gratiam incurrerat illam fortunæ malignitatem. Ab hoc benigne

9.
Conradus
Moguntinus
Archiepiscopus

gnè exceptus, in solatium acceptæ ignominia, Episcopus Cardinalis Sabinus creatus fuit primâ Cardinalium lectione, anno 1163. Onuphrius hunc etiam Saltzburgensem vocat Archi-Episcopum : quod licet Trithemio quoque memoratum sit, erroneum tamen est, uti Serarius *l. 5 rer. Mogunt. p. 822* indicat. Fuerunt certè circa eadem ferè tempora duo eius nominis Iuuuuienses Archi-Episcopi; verùm istorum neuter ad hunc pertinet : prior Baro Abensbergensis; alter ex Austria Marchionibus, frater Frisingensis Othonis. Hic autem Moguntinus, post Christiani I, qui suffectus ipsi fuerat, obitum, anno 1180, redijt ad Cathedram suam, & sedit viginti de nouo circiter annos, mortuus anno seculari 1200, sedente Innoc. III; cùm non ita diù antea è terræ sanctæ expeditione, quam Henrici VI iussu cum multis alijs Germaniæ Principibus susceperat, domum reuersus fuisset.

IO. Sigefridus, eius nominis secundus Moguntinus Antistes, è Baronibus de Eppenstein, eodem quo prædecessor fato, Sede suâ pulsus, Romam ad Pontificem, cuius obedientiâ, in deponendo Brunone Colonensi Archi-Episcopo, loco suo exciderat, refugium sumpsit. Erant enim duo tunc temporis in schismate electi Imperatores; Otho & Philippus: ac prioris partes Innocentius eo tempore tutabatur, eaque de causâ, iussis eius obtemperans Sigefridus, à Philippo Imperatore Sede suâ deturbatus est. Assumptus ergò in Collegium Cardinalium, titulum S. Sabinæ obtinuit; uti non Serar. tantùm è Moguntino Chronico, sed etiam Godefridus S. Pantal. Monachus ad annû 1208 testantur. Verisimilius tamen iudico, potiùs Sabinorum Episcopum, quàm S. Sabinæ Presbyterum fuisse. Moris enim illo æuo necdum fuit, ex Episcopis & Archi-Episcopis Presbyteros Cardinales facere. Sedit à reditu, expulso Leopoldo, cui cedere coactus fuerat, annos circiter 17, obiitque anno 1225.

II. Ad hæc etiam tempora referendus videtur Simon, è Limburgensium Ducum stemmate, Henrici IV filius, Walrami II, qui an. 1226 obiit, frater; quem Gelenius *lib. 2 histor. S. Engelberti, pag. 168*, Cardinalem Leodiensem vocat. Hunc Onuphrius omittit. Cur autem Leodiensis à Gelenio dicatur, non percipio; nec enim in *Catalogo Episcoporum* Simon aliquis compareret. Fortè Canonicatum illic possederit.

12. Conradus filius Eginonis, Comitis de Vrach in Sueuia, siue, ut Onuphrius scribit, Sutionum Dynasta (magna enim Heluetiæ pars, Thurgouia, ei que vicina terræ, olim Sueuiæ accensebantur) ab Honorio III creatus, Monachus & Abbas Ordinis Cisterciens. de cuius progressibus Cæsariû Heisterb. audiamus *lib. 3, cap. 33: Quàm sublimis persona factus sit postea, (Conradus)*

non solum in Ordine, sed & in Ecclesiâ, nouimus omnes. Primò Prior factus est in Villariâ, (eius loci Nouitius fuerat;) & deinde ibidem electus est in abbatem Cisterciensem. Nec in illo gradu stare potuit; sed à Domino Honorio Papâ vocatus est in Cardinalem, & Episcopum Portuensensem: quid adhuc futurum sit de illo, ignoramus. Scripsit enim illa Cæsarius anno 1222, tertio post assumptionem in Collegium sacrum Conradi anno. Refert de hoc memoranda Thom. Cantiprat. lib. 2, c. 9; vbi & Alemannum nobilissimè natum testatur. Discrepant autem Auctores de familiâ, voluntque è Bauariæ Ducibus prodijisse Arnoldus Wion, & Abraham Bzouius; (addit illis Panuinium Raderus, qui in meâ editione contrarium asserit) quos refutat in Bauariâ sanctâ modò dictus Auctor. Atamen illis assentitur, qui post Raderum scripsit, Chryostomus Henriquez lib. 1, disti. 26, Fasciculi de Sanctis Ord. Cisterc. Functus est Conradus Apostolicâ legatione contra Albigenes in Galliâ hæreticos; quâ finitâ in terram sanctam profectus est, & aliquanto tempore in vastâ quâdam eremo sanctissimo alicui eremita adhaesit: sed cum ob naturæ suæ imbecillitatem (verba sunt Wionis) vitam illam ferre diutius non valeret, redire ad patriâ disposuit; quod cum faceret, morbo correptus est, & in ciuitate Barenfi obiit, anno 1225, (Pigna habet 1226,) & ibidem honorificè sepultus est. In vtroque dissentit Henriquez; qui anno 1129 obiisse, & in Clara-valle requiescere scribit, Chronico & Epitaphio sua firmans. Hæc vltima sententia vero proximè accedit. Anno enim 1226 in Germaniâ fuit Apostolicus de latere Legatus; vbi tunc temporis, celebrato Moguntia Concilio, Sanctorum numero adscripsit B. Engelbertum Colon. Archi-Episcopum, præcedenti anno martyrio coronatum.

Oliuerius Saxo, siue VVestphalus, vir doctissimus, Metropolitanæ Colonienfis Ecclesiæ Scholasticus, & Prædicator facundissimus S. Crucis per Brabantiam, Flandriam, Frisiam, gentesque conterminas, socius fuit expeditionis in terram sanctam sub Innocentio III, quâ Damiatâ firmissimum Ægypti propugnaculum à Christianis captum fuit. Absens in Palæstinâ, ad Ecclesiam Padibornensem in Episcopi Bernardi defuncti locum vocatus est; ac biennio circiter exacto, ab Honorio III, an. 1220, creatus est Episcopus Cardinalis Sabinus. Albertus Stadenf. vocat Presbyterum S. Sabinæ. Mortuus videtur sub Gregorio IX. Is enim Episcopatum Sabinum contulit Gaufrædo Castillionæo Cardinali S. Marci, suo in Pontificatu postmodum Successori, Cælestino IV vocato. Videndus de hoc, præter antiquiores, Albert. Staden. & Cæsar. Heisterbachensem, Bongarsius in Prolegomenis præclari Operis, Gestorum DEI per Francos. Extat in illo complurium Auctorum volumine Epistola Oliuerij de captâ à fidelibus Damiatâ, ad Engelbertum Archi-Episcopum

13.

Oliuerius
Episcopus
Paderbor-
nensis.

pum & Capitulum Metropolit. Colon. sed mutila. Reliqua eius de Orientalibus rebus historia, haecenus inedita, in pergameno, ipsius Oliuerij auro, vel circiter, vt characteres indicio sunt, scripta, extat apud Doctorem Medic. Monaster. Bernardum Rottendorpium iuniorem, qui editionem propediem adornabit.

14. Inter reliquos, quos Nicolaus V Anti-Papa, Ludouico Bauaro imperante, anno 1327 creauit Cardinales, fuit etiam Fuldenfis eius temporis Abbas, teste Onuphrio in epitome: qui non alius esse potest quàm Henricus de Hohenberg, Abbas Fuldenfis, in ordine 52; qui ab anno 1314, per annos ferè 40, Fuldensibus praefuit.

15. *Matthaeus Episcopus Brixinensis.* Matthaeus *Contzman* Athesinus, Episcopus Brixinensis, anno 7350, cum duodecim alijs Onuphrio memoratis, (hunc unum subticet) ad purpuram vocatus est: sed ille, vt Hundius in *Catalogo* scribit, modestè renuit, neque titulo vnquam vsus est.

16. *Ioannes Archiepiscopus Pragensis.* Bohemiam Germanici Imperij prouinciam & insigne membrum esse, publicè constat; ipsosque Bohemos verè Germanos esse, satis validè, vt omnino assentiri oporteat, Goldastus probat in *libris de regni Bohem. iuribus*. Iure igitur Ioannem Pragensem Archiepiscopum, anno 1379 ab Urbano VI in Senatum Cardinalium allectum, hic recensemus; cui titulus assignatus fuit SS. XII Apostolorum. Fuit hic ortus de clarâ Procerum de *Wlassim* familiâ, cogn. *Oczko*, initio Olomucensis in Morauia Episcopus, nu. 24; scribitque in illius Ecclesiae Praesulum *Catalogo Augustinus Morauus*, huic in arce Raudnick Beatam DEI Genitricem MARIAM visibiliter apparuisse.

17. *Sex Germani ab Urbano VI creati.* Idem Pontifex Urbanus, anno 1385, quartâ creatione Cardinalium, creauit octodecim; è quibus Germani sex fuerunt: quorum tamen nullus acceptauit oblatum honorem. Placet hæc *Theodorici à Niem* coætanei illorum temporum historici in medium proferre, qui *lib. 1 de Schism. cap. 43*. scribit: Die verò sequenti post festum Epiphaniae Domini, me praesente, ad pronuntiationem multorum nouorum Cardinalium, ipse in praefato castro in publico Consistorio exorsus est sermonem; & quem tunc fecit hic erat: *Latere Germania, & nominans eos, inter quos erant Coloniensis adhuc uiuus, & Moguntinensis atque Treuerensis Archiepiscopi, & Arnoldus Leodiensis defuncti, nec non Venceslaus Vratislauenfis Episcopi, ac Dominus Petrus de Rosenberg, nobilis genere & honestæ conuersationis Presbyter, de regno Bohemiae natus: qui tamen vnanimiter, post longam deliberationem inter se habitam, omni ambitione semotâ, huiusmodi Cardinalatus honorem acceptare noluerunt. Fuerunt autem Cardinales illi è Teutonicis ab Urbano creati, vt Onuphrius scribit, Ludovicus de Misna, siue è Marchionibus Misniae, prius Episcopus Bam-*

ber-

bergenfis, à Gregorio XI contra Adolphum Nassouium prouifus, Moguntinus; Fridericus de Sarverden, Colon: Cuno de Falckenstein, Treuerenfis Archi-Epifcopi; & Arnoldus de Horn, Leodiensis Antiftes: reliquos ex Niemio audiuius; quorum Venceslaus è Ducibus fuit Lignicenfibus. *Catal. Epifc. Vratisl. apud Schickfufum.*

Ioannem Aegidij Rotæ Auditorem & Doctorem vtriusque Iuris, Præpositum Leodiensem, Innocentius VII anno 1405 creauit Diaconum Cardinalem SS. Cosmæ & Damiani. Mortuus est sub Gregorio XII, an. 1407, in Italiâ, & cadauer eius Leodium deportatum, ibique sepultum fuit. Hunc Onuphrius non vno in loco Germanum vocat. Auctor verò Nomenclaturæ Cardinalium, anno 1614 Tolosæ excusæ, pag. 184 Gallum facit; atque vulgò dictum fuiffe Leodiensem Cardinalem.

Matthæum Cracouiensem, licet ortu Polonum, iure Germanis annuero; tum quia Ruperti Imperatoris Orator & Cancellarius fuit; tum quia Wormatiensem Ecclesiam aliquot annis bonus Pastor vtiliffimè rexit. Creauit eum Cardinalem tit. S. Cyriaci in Thermis Gregorius XII an. 1408. Obijt anno 1410, 5 Martij; Wormatiæ in chori medio humatus. Multa scripsisse traditur, quæ afferentur & ostendi soleant in Franckenthalensi Cœnobio. Sunt & inter Felicis V Anti-Papæ Cardinales Alexander Masouia Ducis filius anno 1440, & Vincentius Archi-Epifcopus Gnesnensis creatus anno 1443; Quos Onuphrius & Polonos, & Germanos vocat. Verùm illi huc non pertinent. Nam cum Basileensis Concilij Patres in quatuor nationes distribuenter, sub Germanis Poloni cum aliquot alijs prouincijs comprehensi fuerunt; quæ occasio Onuphrio fuit illius appellationis.

Tridentinum Epifcopum, Georgium nomine, (familie nomen non additur, apud Ianum Pyrrhum Pincium, qui de Tridentinis Epifcopis libros duodecim scripsit & edidit, fortè inueniendum) Ioannes XXIII, anno 1411, inter Purpuratos cooptauit, teste Onuphr. Panuino; de quo plura hoc tempore quæ dicam non habeo.

Ioannes, cogn. de Pragâ, è Lythomiflenfi Sede ad Olo mucensem postulatus, aduerfante sibi Imp. Wenceslao, agrè præualere potuit; obtentâ tamen ad vltimum electionis suæ approbatione à Constantienfi Concilio. Ita Morauus in Catalogo. Panuinius addit, etiâ Pragensem Archi-Epifcopum fuiffe; de quo prædictus filet. Martinus Papa V hunc Cardinalem titulo S. Cyriaci in Thermis creauit anno 1426. Naturæ debitum perfoluit anno 1430 Strigonij in Hungariâ; sepultus Vacie, eiusdem regni Epifcopali ciuitate. Elogium ipsius apud Morauium tale legitur: *Hic non Pontificem modò gessit, sed fortiffimum*

& militem & Imperatorem, hereticorum copijs illius auspicijs saepe fuis: cum in cataphraeto etiam equo insidens, instructis eorum aciebus identidem occurrere non dubitauerit, ob id vulgò FERREVS nuncupatus.

22. *Urbanus electus Traiectensis* Urbanus, electus Traiectensis, anno 1440 à Felice V Anti-Papa inter Purpuratos fuisse allectus ab Onuphrio traditur, quem in Catalogis Episcoporum istius loci, apud Auctorem Magni Chron. Belgici, Barlandum, & Noiomagum frustra quaesivi.

23. *Ioannes Episcopus Argentoratis* Inter Cardinales eiusdem Felicis V refertur etiam à Panuino Ioannes Episcopus Argentoratis, qui tit. S. Sixti, anno 1440, in Collegium sit adoptatus. Fuit is Ioannes de Ochsenstein Praepositus Maior, senex decrepitus, electus an. 1439 in schismate contra Conradum Baronem de Tufnanch Turgouium, vt Guillimanus & Bruschius testantur. verum neuter Cardinalatus meminit; de quo tamen Onuphrio, vtpote in foro suo versanti, facile credo.

24. *Ioannes Grienvvalt Episcopus Frisingensis* Eadem Cardinalium creatio ad purpuram vocauit alterum Ioannem, cognom. Grienvvalt, Frisingensem Episcopum, filium nothum Ioannis Monachiensis Bauariae Ducis. Fuit hic Doctor Decretorum, ac disputauit cum Ioanne Huslo in Constantiensi Concilio. Contra hunc Nicodemus de Scalà è Veronensium Principum familiâ se in Episcopatum ingessit; cui etiam per totos viginti annos vi se tuenti Ioannes cedere coactus fuit, donec illo mortuo denuo per decennium Sedem postliminiò teneret; quamuis ne tunc quidem sine dissidijs & contradictore. Imperialis enim aulae Cancellarius Gaspar Schlick, Henricum fratrem suum, potentiâ suâ & Caesareâ gratiâ intrudere sategit, qui totos annos 7 hunc Frisingensem litibus & earum impensis fatigans, se aliosque multum inquietauit; sed non praualuit. Mentio huius controuersiae est in diuersis Aeneae Syluij epistolis. Ceterum Cardinalatus huius Ioannis, ipsius Felicis abdicatione & schismatis abolitione, finem accepisse videtur; nec meminit eius Hundius in Catalogo, vti nec Panuinius in Nicolai V Purpuratis. E Cardinalibus enim Felicianis non nisi tres factâ reconciliatione locum tenuerunt.

25. *Petrus Episcopus Augustanus* Inter praecipua omnis aui lumina Germanicae nobilitatis memorari meretur Petrus de Schouvenberg Equestri loco apud Ostro-francos, quos vulgò Francones nominamus, ortus, Augustanus Episcopus, vir eximie doctus, inquit Bruschius, eloquentiâ & prudentiâ summâ nemini secundus. In Bononiensi Academia literis operam dederat, praefuitque Episcopatu Augustano, qui Martini V Pontificis sententiâ, anno 1420 ipsi commissus fuit, vt Bruschius ait, annis 45, seu veriùs 49: anno enim 1469 obiit. Cardinalis creatus est non an. 1439, ab Eugenio IV, vt scribit in Epitome Panuinius; sed, vt veriùs tradit

dit Bruschius, anno Iubilæi 1450, à Nicolao V allectus. Obstat enim Onuphrio Epitaphium, in quo octodecim annis purpureum galerum gestasse legitur. Friderico III in primis charus fuit; qui eius utebatur consilio in maximis Imperij negotijs expediendis. Composuit & redegit in gratiam disceptantes & discordantes inter se Gallia & Angliæ Reges & Burgundionum Ducem; sed & Bauariæ Duces concordauit. Erga pauperes liberalissimus fuit. Dilinga obitûs, Augusta sepulturæ eius locus est.

Sequitur doctissimus omnium, qui vnquam è Germanis Cardinalitiam purpuram vestierunt, Nicolaus de Cusa, ad Mosellam amnem modico vico cognomine ortus. Hic cum Decanus esset S. Florini apud Confluentinos, occasione Eugeniani schismatis, cui abolendo Thomas Sarzanensis Bononiensis Episcopus, ac postmodum Cardinalis S. Susannæ, Nuntius Apostolicus in Germaniam missus erat, ad prædictum honorem sibi gradum fecit. Contractâ enim, Treuerensis Archi-Episcopi nomine tractatibus prædictis adhibitus, cum Sarzanensi amicitia, viro doctissimo, & quod verè docti, id est, virtutem cum eruditione coniungentes solent, eruditorum amantissimo; ab illo, sequenti statim anno in Eugenij locum, Nicolai V nomine, succedente, Cardinalis creatus est, anno 1448, tit. S. Petri ad vincula. Onuphrius in Epitome scribit fuisse illum prius Canonicum Regularem, deinde Leodiensem Archidiaconum. Fuit autem non Iuris tantum vtriusque Doctor, sed etiam summus Theologus, & excellens insuper Mathematicus. Datus anno 1450 Brixinensibus à Nicolao Episcopus, grauem illic aduersarium, quoad vixit, expertus est, Sigismundum Austriacum, illius Ecclesiæ Aduocatum, fauentem & assistentem Capitulo, quod Ducis illius Cancellarium Leonardum Wismayr elegerat. Hinc Cardinalis captiuitas, & Ducis Sigismundi facta à Pio II excommunicatio. Turbæ istæ per Fridericum Imperatorem utcunque sopitæ sunt, tenuitque deinceps ad mortem vsque Nicolaus Sedem suam. Functus postmodum Apostolicâ legatione per Germaniam, plurimis in locis reliquit zeli & prudentiæ suæ vestigia, quæ longum sit speciatim enarrare. Vnus autem tunc est, in Cleri & Religiosorum reformatione, consilijs Dionysij Rickelij Carthusiani, qui in comitatu Germanicam istam legationem obeuntis aliquamdiu circumiit; ad quem etiam Cusani literas extare, ait Auctor vitæ Dionysij Theodoricus Loërius à Stratis; quarum tamen nulla reperitur inter impressas. Obijt anno 1464 Tuderti in Umbriâ, cuius loci itidem Antistitem agebat; sepultus Romæ in titulo suo: Cor autem delatum est Cusam in patriâ, vicum è regione arcis Berncastel situm, in hospitali, quod in honorem S. Nicolai copiosis reditibus & locuplete bibliothecâ dotatum, illic fundauit. Elogia

26.

Nicolaus
de Cusa
Episcopus
Brixinensis.

huius viri planè inuidenda, nec ad vnius hominis, sed vniuersæ Germaniæ verissimam laudem facientia (maiori enim gloriâ patriam suam docti & excellentes viri coronant, quàm olim Græcorum hieronica) apud Trithem. *de Scrip- torib. Eccles. & viris Germ. illustribus*, videri & legi digna sunt. Opera huius doctissimi viri, eadem quæ tot alia præclara volumina, dedit Henric-Petrina Basileensis officina, an. 1565, excusa tomis tribus.

27.
Ioannes
Episcopus
Aichsta-
ensis.

Ioannes de Aich Episcopus *Aichstetensis*, inter Cancellarios mihi dictus, nec hîc immemoratus abibit. Nam in aliquem alium quàm hunc ipsum non conuenit, quod Onuphrius in *Epitome* habet, Pium II, tertiâ Cardinalium creatione, anno 1462, inter ceteros Aichstadiensium Episcopum galeri oblatione honorasse, qui tamen beneficium remisit. Sedit enim eo anno prædictus Præsul, obiitque anno 1464. Theologiæ & Canonici Iuris Doctor fuit; ac præterea, vt Bruschius scribit, **vir eloquens & sapien- tissimus**. Ac quamuis, vt ait Tacitus, *fastiditi odisse soleant*; mansit tamen hic ad mortem vsque in Pij Pontificis gratiâ & admiratione. Est enim memorabile, quòd audiens ille Ioannem ex hac mortali vitâ emigrasse, dixit Romæ in publico Cardinalium confesso: *Ecclesiæ meritò deplorandam esse mortem huius Episcopi; quæ verè iam amisisset auream sui corporis columnam in Germaniâ*. Et forte ipsâ reculatione existimationem suam apud oblatorem Cardinalatûs non parùm auxerit. Duplex enim laus est, mereri honores & contemnere: ac dignitatibus indignus est, qui æquo illis animo carere nequit. Fusiores de huius viri vitâ enarrationem apud Gretserum habemus, in *Catal. Episc. Aistetensium*.

28.
Burchardus
Archi-
Episcopus
Salisbur-
gensis.

Burchardus de *VVeispriach*, Archi-Episcopus Salisburpensis, ab eodem Pio, eâdem quâ præcedens creatione, ad honorem summi in Ecclesiâ fenatûs euectus est. Onuphrius illum Præpositum vocat; verùm adoptionis in Collegium tempore, iam ad Cathedram è Præposituræ stallo, vt vocant, ascenderat, anno 1461, circa anni finem. Titulum habuit SS. Nerei & Achillei; quem nostrâ memoriâ Cardinalis Baronius plurimum illustravit. Quâ solennitate galerum receperit, in Principum, ac nominatim Ludouici Bauariæ Ducis, præsentia, *Chron. Salisb.* pluribus exponit. obiit anno 1466, 16 Febr.

29.
Georgius
Hasler.

Georgius Hasler, Friderici III Consiliarius, ciuis & Episcopus (ita Onuphrius scribit) Herbipolensis, Protonotarius Apostolicus, Cardinalis creatus est à Pontifice Sixto IV, anno 1477, tit. S. Luciæ in silice. Quod de Episcopatu ille scribit non intelligo; sedit enim in Herbipolensi Cathedrâ eo tempore Rudolphus de Scherenberg, ab anno 1466 ad an. 1495. Suspiciari tamen possumus, Apostolicè prouisum; sed à Capitulo & Statibus receptum

non

non fuisse. Obijt Georgius anno 1482, Septemb. mense, obrutus Danubij aquis, dum parua lintre annem trajcere cogitat. Fallitur sine dubio Hieronymus Platus, qui *cap. 34 de offic. & dignit. Cardinal.* ab Eugenio IV allectum scribit. Addit ibidem, omnibus ferè Cardinalibus contradicentibus, creatum fuisse, quod militariibus magis quam Ecclesiasticis moribus esset. Meminit huius Ederus in *Catalogo Viennensis Gymnasij Rectorum*; qui *Georg. Has* vocat, aitque Colonensem Canonicum & V. Iuris Doctorem fuisse. Anno 1479 Patauij ad Danubium, in schismaticà electione, Friderico Imp. cui acceptissimus fuit, adnitente, ad mitram Episcopalem vocatus fuit, vt Hundius in *Metropol. suâ* narrat: apud quem euentus istius contentionis, mors, & sepultura hominis videri possunt, *Tom. 1, pag. 325.*

Brixinensis Ecclesia videtur præ alijs Germaniæ hac prærogatiuâ gaudere, vt à pluribus, quam quæquam alia, Cardinalibus recta sit. Offert enim se rursus Melchior à Meckavv; & sequuntur adhuc plures, Clesius, Madrutius, Austrius. Huic Onuphrius cognomen dat *Copis*; nec scio quid illo velit, aut vnde habeat. Filius hic fuit Caspari à Meckavv Cubicularij & Consiliarij Maximiliani I Regis Romanorum, Coadiutor primùm, deinde Episcopus Brixinensis factus anno 1490. Ab Alexandro VI postea, nouem Cardinalium creatione, inter Purpuratos allectus est, S. Stephani titulo in monte Cælio. Obijt Romæ, anno 1509, legatione pro Maximiliano I Imperatore fungens; vbi & sepultus est ad S. Mariam in *Arâ cali*, siue *Capitolio*, Monasterio Fratrum S. Francisci de Obseruantia.

Sequuntur duo Cardinales synchroni, communi Matthæi prænomine, amboque rebus togâ sagoque fortiter ac prudenter gestis celeberrimi: quæ res Paulo Iouio occasio ac causa fuit duos inuicem confundendi, *lib. 5 Elog. pag. 162.* Illorum prior Valesianus patriâ fuit, Episcopus Sedunensis, cognomento *Scheiner*. Successit illic patruo suo Nicolao, viro primario; qui in nepotem suum, dum adhuc viveret, Valesianum vtriusque fori principatum transferri obtinuit: quod factum anno seculari 1500. Huius gesta probant verissimum esse Iouij de hoc homine Elogium: *Inter exacta virtutis Imperatores potius, quam inter Senatores numerandum.* Iulius Papa II, anno 1511, in honorem gentis Heluetiæ hunc Cardinalitio galero donauit; apud quem, vt & Maximilianum Imp. summè gratiofus fuit, qui etiam huius, apud populares suos rerum potentis, operâ res maximas effecerunt; eiectionis non Mediolanensi tantùm Ducatu, sed omni Italiâ, nec simplici vice, potentissimis hostibus Gallis; quibus omni vitâ infestissimus fuit. Auditus est Franciscus Rex conqueri, auscultante, qui refert, Iouio, *plus sibi sumptus & periculi Sedunensis facundia indomitam*

30.

Melchior
Episcopus
Brixinensis.

31.

Matthaus
Episcopus
Sedunensis.

mitam vim, quàm tot legionum eius gentis cuspides attulisse. De vitâ huius viri Henricus Pantaleon videri potest lib.3 *Illust. Germ. viror. pag. 25*; & Ioan. Stumpf. *Chron. Helueticæ lib.11, fol.358*; Sanderus in *Elogijs Cardin. dec. 9*: sed in primis Francisc. Guicciardinus in *sui temporis historiâ*: Factione Gallicâ apud Valesios Duce Georgio super Saxo (ita Pantaleon; Stumpf. *auff der St* vocat) tandem prævalente, Romam concessit; vbi Hadriano sedente obiit anno 1522, 6 Non. Octobris: sepultus ad *S. Mariam de animâ* nationis Germanicæ. Huic Erasmus inscripsit Paraphrasin Epistolarum SS. Iacobi & Iudæ.

32.
Matthæus
Langus
Archi-
Episcopus
Salisbur-
gensis.

Matthæus Langus de *VVellenburg*, Patritius Augustanus, magni vir ingenij, ornamenta sua Maximiliano I Cæsari debet, cuius Camerae Secretarius fuit, indeque fortunæ suæ incrementa auspicatus est. Factus postmodum Augustanus ac Salisburgensis Præpositus est, Gurcensis deinde Episcopus, tandemque Cardinalis, & Salisburgensis Archi-Episcopus. Cardinalatum, cum Maximiliani in Italiâ locum tenens generalis esset, Iulius II, vnâ cum locupletissimis reditibus Ecclesiasticis annuis, Matthæo obtulit; sed adiectæ erant conditiones grauiores, quibus res in irritum tunc temporis cecidit. Recenset nihilominus Onuphrius Langum inter istos, quos anno 1511, sextâ creatione, Iulius Cardinales fecit; qui tamen ne quidem sub Leone, qui ad Urbem aduentanti Cardinalatûs insignia obuam miserat, ijs vti voluit ante ingressum suû. Sub Maximiliano, cuius *intimus summusq; Consiliarius* fuit, in Italiâ ac alibi res magnas & præclaras gessit; de quibus Guicciardinus in *historiâ*, & Schrenkius in *Armamentario Oenipontano*, alijque consulantur. Huius industriæ fideique præcipuè adscribitur, celebris ille Imperatoris & duorû Regum conuentus Viennensis, quem descripsere Cuspinianus in *peculiari eâ de re opere*, & Bartholinus in *Hodæporico*, apud Freherum tomo 3 rer. German. Princeps fuit legationis Caroli V, in locum Maximiliani aui eligi petentis; cuius rei feliciter obtentæ ergò, Coronationis tempore, Electorali Collegio Imperatoris nomine solenni oratione Aquisgrani gratias egit. Salisburgensem Archi-Episcopatum ab anno 1519 vsque 1540, per annos ferè 21 tenuit; duo enim menses tantùm defuere, eumque, post vnâ atque alteram seditionem oppressam, quietè administrauit, fructum capiens in senili ætate laborum & molestiarum, quas annis melioribus sustinuerat. Obijt dicti anni Martio mense, ætatis 72; sepultus in Cathedrali ante altare S. Rudberti.

33.
Guilielmus
Croius,
Archi-
Episcopus
Toletanus.

Croiorum familia diù in Belgicâ in præsens vsque illustris & celebris, apicem felicitatis sub Carolo V Imp. tenuisse videri potest, florente Guilielmo Croio *Ceruiæ Marchione*; cuius crebra in rebus Caroli mentio honorifica: nec reticet illum Hubertus Thomas in *vitâ Friderici Palatini*, cui paulò iniquiorem

quiorem fuisse non semel conqueritur. Nullibi tamen illustrius viri Elogium occurrit quam apud Lipsium *lib. 3 de Louanio, cap. 10*, quod in vtriusque gratiam & hic legi volo: *Ille est, inquit, qui pro Carolo V, postea Augusto, in sacro fonte spondit; ille, qui eiusdem iuuenta rector & moderator datus; ille, qui Hispanijs praesuit; ille, qui pace & bello omnia apud magnum hunc Cesarem fuit. Prudentia & virtute insignis, sed & felicitate notabilis, quod ad extremum vita equabili gratia vel auctoritate viguit: neque vel alienus liuor, aut Principis frigus, minuit vel detraxit. Itaque magnas opes vel relictas à maioribus, vel partas à se habuit: sed neque ijs, neque potentia, nisi in publicum bonum vel ornatum usus, hic atque alibi egregia monumenta reliquit.* Hic igitur praecipua apud Dominum suum gratia & potentia, facile & pro suis quae voluit obtinuit: inter quos primo loco agnatum (prole enim ipsemet caruit) & cognominem eius numero, cui admodum adolescenti Cameracensem Episcopatum (hunc in fratrem Robertum postea resignauit) breuique post Cardinalatum, & ditissimum in Hispania Toleranum Archi-Episcopatum impetrauit. Cardinalem illum Leo decimus creauit Diaconum D. Mariae in Aquiro anno 1517; ac eodem anno, si Sanderus in *Card. Elogijs* credimus, Toletana mitra eidem obtigit, & quidem, vt Raysius vult, ante Cardinalatum. Sed fuit ille caducus flos, & de stipula flamma. Wormaticensium enim Comitiorum tempore venatum profectus & generoso equo excussus, è venae rupturâ obiit Wormatiae, anno 1521, postrid. non. Ian. aetatis anno 23. Ossa in patriam relata, condita fuerunt in templo Caelestinorum Heuerleano, prope Louanium. Extant adhuc Epistolae Erasmi, & vna eiusdem ad illum; quae tamen Viuem auctorem sapit, etiam Erasmo id tectè innuente. Meruit tamen ob hanc ipsam Nomenclaturae Cardinalium Tolosae editae inferi. Onuphrius hunc etiam ciuem Cameracensem facit, vocatque Guilielmum Iacobum. Iacobi autem praenomen habuit decessor eius in Cameracensi Sede & patruus.

De Hadriano Florentio *Ultraiectino*, ab eodem Leone X, anno 1517, Cardinale creato, nihil hic addo illis, quae supra inter Pontifices Maximos dixi.

34.
Hadrianus
Episcopus
Vertusensis.

Albertus *Marchio Brandeburgicus*, Archi-Episcopus Magdeburgensis ac Episcopus Halberstadenensis, deinde in locum Vrielis à Gemmingen electus etiam Moguntinus Antistes & Elector anno 1514, à Leone X Cardinalis creatus est anno 1518; ac in Comitibus Augustanis eiusdem anni, quae sub Maximiliano vltima sunt habita, quibus Electores omnes interfuerunt, per Cardinales, Thomam Caietanum ac Matthaeum Langum Episcopum Gurcensem, solenni cerimonia inauguratus fuit. Huius Principis res gestae notiores sunt quam

35.
Albertus
Brandenburgensis
Elector Moguntinus.

quàm vt hîc pluribus referri debeant. Primarius auctor fuit Carolinæ electionis, publicæ pacis inter Catholicos & Protestantés primarius sequester, in vno hoc, sed citra culpam suam, infelix, quòd Indulgentiarum prædicatio, pro redemptione Archi-Episcopalis pallij eius, occasionem præbuerit funestissimo Lutherano incendio. Fundator fuit castri & Basilicæ Mauritianæ Hallæ Saxonicæ ad Salam, cui etiam reliquias B. Rabani Moguntini Archi-Episcopi intulit. Elegantissimam descriptionem eius præbet Georgius Sabinus in Itinerario suo. Mortuus est Albertus anno 1545, 8 Kal. Octob. in summa Æde Moguntinâ ad primarij altaris basin sepultus.

36.
Erardus de
Marcâ,
Episcopus
Leodiensis.

Erardus de Marcâ, Episcopus *Leodiensis*, è præcipuis ac intimis Caroli V Consiliarijs, ab eodem Leone Cardinalis creatus est anno 1521, 5 Idus Aug. tit. S. Chrylogoni. Videndus de hoc Suffridus Petrus *apud Chapeauillum tom. 3 rer. Leodiens.* Anno 1533 constitutus est à Clemente VII Legatus de late-re; quâ auctoritate suffultus Cleri exempti in diœcesi suâ reformationem aggressus est. Struxit magnificentissimum illud Episcopale palatium Leodij, quod etiam-nunc visitur. Obijt anno 1538; sepultus Leodij in medio chori, vbi viuus sibi ex ære Monumentum erexerat, hac memorabili inscriptione, quæ omnium mortalium animis insculpi digna est:

Decipimur votis, & tempore fallimur: atras

Mors ridet curas; anxia vita nihil.

Gratissimus hic fuit Carolo V Imp. qui præcipuum illum Consiliarium, id est, senatûs sanctioris præsidem tandem constituit.

37.
Guilielmus
Enckenort,
Episcopus
Dertusensis
& Ultra-
iectinus.

Vnicum Cardinalem Hadrianus sextus nominauit Guilielmum Enckenort Syluæducentem, (ita Suerterius, Sanderus perperam Traiectensem ad Mosam vocat) familiarem suum, conferens illi titulum, quem ipse habuerat, SS. Ioannis & Pauli, an. 1523, vndecim ante mortem diebus. Resignauit eidem Dertusensem Episcopatum; & Datarium iam antè constituerat. Accessit deinde Protectura Germaniæ, & Clementis VII beneficio Episcopatus Ultraiectinus, quem per Procuratorem absens rexit. Erexit Hadriano Benefactori suo, egregium & sumptuosum è marmore monumentum, in B. MARIE Teutonicorum Ecclesiâ. Carolum V Bononiæ à Clemente VII coronatum inunxit. Mortuus est anno 1534, ætatis 70; in eodem quo Hadrianum condiderat, templo sepultus S. Mariæ Germanorum.

38.
Bernardus
Clesius
Episcopus
Tridentinus.

Ferdinandi I Imp. Consiliarius intimus & magnus Cancellarius fuit Bernardus Clesius, siue de Glôs, Baro Tyrolensis, Tridentinus Episcopus, & Brixinensis Administrator; qui anno 1529 à Clemente VII ad sublimiorem purpuræ honorem tit. S. Stephani in Cælio monte vocatus est. Tenuit Tridentinâ Sedem annis 25, Brixinensem non nisi mensibus aliquot: eodem

eodem enim anno 1539, quo electus Ianuario mense fuerat, Julio obiit, ætatis 54, mense 4. Tridenti, quò Brixinâ reuectum corpus erat, in Cathedrali terræ commissum est. Obiit autem apoplexiâ, dum inter cænandum melopeponè libat. Hic struxit Tridenti è lapide, nouum dictum, verè regale palatium; castrum vetus restaurauit; ac Episcopatum, vetustate ac temporum iniuriâ propemodum labentem, in integrum restituit. Symbolum ipsi fuit VNITAS; quod cum septem spiculorum emblemate, omnibus ferè saxi columnisq̃ue prædictæ arcis nouæ insculpi curauit. Septem fratres ad vnum omnes violentâ morte amisisse fertur.

Apud Clementem VII interioris potentie principatum tenuerunt Io-
annes Mattheus Gibertus Episcopus Veronensis, & Nicolaus à Schön-
berg equestri apud Misnicos loco natus, ordin. Prædic. religiosus & SS.
Theologiæ Magister. Ex illis posteriorem Cardinalium Collegio adscripsit
Paulus III, anno 1535, tit. S. Sixti. Capuanum Archi-Episcopatum à Clemen-
te, ni fallor, obtinuerat. Videndus præter alios de hoc Guicciardinus. Mor-
tuus est Romæ anno 1537, 5 Id. Septemb. sepultus supra Mineruam in Æde B.
MARIE Virg. quæ est fratrum S. Dominici.

39.
Nicolaus à
Schönberg,
Archi-
Episcopus
Capuanus.

Gens Madrutia, vt olim Romæ Curionum familia tres continuâ serie
Oratores, ita maiori felicitate quatuor dedit proximè sibi succedentes Tri-
dentinos Episcopos & Romanæ Ecclesie Cardinales, Christophorū, Ludouicum,
Carolū, & Emmanuelem. Christophorus, Ioannis Gaudentij filius, eius
qui primus suæ familiæ à Carolo V creatus est Liber Baro, (ita Reusnerus in
Opere Genealog. alij volunt è Baronis gradu ad Comitiam dignitatem con-
scendisse) ob nauatam strenuam operam contra Gallos Papiensî prælio; Tri-
denti Præsul electus fuit anno 1539, & Brixinensis anno 1542; à Paulo III deinde,
anno 1544, Cardinalis factus tit. S. Cæsarei in Palatio. Fuit Caroli V apud
Pontificem Legatus anno 1555. postmodum à Philippo Rege Mediolano præ-
fectus fuit; cui maxima cum laude præfuit. Obiit Tibure senex, ibidem iuxta
Cardinalem Estensem sepultus. Primarij huius viri sequens mihi elogium
suppeditauit vir doctus & amicus è nostratibus, qui multis annis in Madrutia-
nâ Cardinalitiâ aulâ ab epistolis secretioribus fuit, cui etiam quæ de Clesio
Cardinale retuli, quæque de reliquis Madrutie gentis Purpuratis relaturus
sum, magnam partem debeo: Vir rerum gestarum gloriâ celeberrimus, qui-
que cum omnibus Germaniæ Principibus summam coluit amicitiam, dictus-
que est: Il gran Cardinal di Trento. Numerosissimam habuit familiâ,
& in illâ Comitum, Baronum, & aliorum Equestris ordinis adolescentiū co-
piosam manum, quos ad maxima quæque obeunda institui curauit, & ma-
gnam partem promouit. Ter in Hispaniam partim suâ sponte, partim Maximi

40.
Christopho-
rus Madru-
tius, Episco-
pus Tridenti-
nus.

Imperat. Caroli vocatu arduis ex causis profectus est; in componendis Principum dissidijs, & conciliandis inter eosdem affinitatibus felicissima dexteritatis.

41. Eodem anno, sed non eadem Cardinalium allectione, Purpuratis adscriptus est **Otho Truccesius**, *Baro de VValpurg*, Episcopus Augustanus; ubi Christophoro Stacioni successit. Is Bononiæ Iuri operam dedit; cuius Hugonem Bon-Compagnum, postea in Papatu Gregorium XIII dictum, Magistrum habuit. Audiuit Papiæ Alciatum; ne quid de Tubingâ, Dolâ, Patavio dicamus. Fuit prius Decanus Tridentinus, ac Pauli III Cubicularius; qui anno 1543 hunc Nuntium in Germaniam misit ad Conuentum Noribergensem. sequenti, vt dixi, anno Cardinalis, & qui dem absens, factus est, accepto Wormatiæ in generali Conuentu galero. Plurimos exantlauit in Germaniâ pro Catholicâ fide labores, plurimas sustinuit molestias, maximo laborans eo nomine, apud Protestantes, quos vocamus, odio. Conditor hic est Academiae Dilinganæ ad Danubium, & Collegij ibidem; in quo trecenti aliquando alumni numerati sunt. Tenuit præter Augustanam Cathedram Præposituras Elvvangensem & Herbipolensem; ac in locum Cardinalis Compostellani, anno 1558 Protector Germaniæ datus est. Reliqua apud Sanderum, in Elogijs Cardinalium, aliosque videri possunt. Obijt Romæ anno 1573, sepultus in B. Virginis Germanorum templo. Huius ex fratre nepos & alumnus fuit, Gebhardus Coloniensis Elector; cuius turbæ, in diœcesi illâ excitatæ, plus satis notæ sunt; nec respondit ille ad vltimum sanctissimæ nutritoris patriuque sui disciplinæ.

42. Doctissimis sui temporis Theologis accenseri meruit **Ioannes Gropperus**, è Susato, Westphaliæ præcipuo & maximo post Monasterium oppido, ortus; quod parens, illic consulatu functus, hæresibus ingrauescentibus reliquit, & Coloniæ cum familiâ migravit, exilio suo felix; vtpote qui quatuor filios, Coloniæ ac alibi studijs felicissimè excultos, Doctores reliquerit. Summæ ædis illic Ioannes Canonicus fuit; * pro fide præclara multa scripsit, egit, disputavit; Hermanno Archi-Episcopo nouatoribus fauenti acriter resistit; Bucerum, cuius operâ is sectarium virus introducere illic satagebat, solidissimè refellit: quamuis omni ex parte declinare & euadere non potuerit insidiatricem magnorum ingeniorum, Calumniâ. Meritorum igitur & virtutis ergò nil tale cogitans à Paulo IV galero anno 1555 donatur, cum frustra se modestiæ causâ excusâisset. Romam tamen veniens contradictiones & obloquia passus est, & ad plenam dignitatis collatæ possessionem non peruenit, breui illic mortuus anno 1559; * ac ibidè sepultus ad pedes Pontificis Hadriani VI.

Otho Truccesius,
Episcopus
Augustanus.

Ioannes
Gropperus,
Canonicus
Coloniensis.

* Scholasticus præterea Geronis & Præpositus Bononiensis.

* Surius in eom. p. 535.

ni VI. Videantur de hoc Cornelius Callidius, Sanderus, Mertæus, Suerius, alij. Vtriusque Iuris, pariterque Theologiæ Doctor fuit.

Gerhardus à Grosbeck Leodiensis Episcopus, Princeps cordatus, prudens, patriæ & fidei studiosissimus & intrepidus propugnator, per initia Belgicorum motuum, difficillimis temporibus, laudatissimè suis præfuit, ipsique reliquisque virtutibus suis meruit Cardinalium Collegio aggregari à Gregorio XIII summo Pontifice, anno 1578. sed nouis honoribus non diu gauisus, obiit sub finem anni 1580. *S. Veert. in Chron.* Excesserat annū 63 ætatis; sedecim Leodiensibus præfuerat: nam ineunte anno 1564, Roberto de Bergis successerat. De tempore obitûs alij paulò aliter.

43-
Gerhardus
à Grosbeck.
Episcopus
Leodiensis.

Ludouicus Madrutius, Christophori è fratre nepos, anno 1578, patruo in Tridentinâ Ecclesiâ regendâ successit; cui in Brixinenſi Sede substituebatur nepos alius è sorore, Ioan. Thomas Liber Baro à Spaur & Valerio. Ludouicus hic, Cardinalis à Gregorio XIII, ni fallor, creatus est; * qui anno 1582 ad Rudolphi Imp. prima Comitia Ratisbonensia eum misit de Latere Legatū. Alteri deinde eod. loco habito an 1594. Ordinum Imperij Conuentui, in eadē qualitate Clem. VIII mittente interfuit, tantæ Romæ ac alibi existimationis, vt summo sacerdotio dignissimus iudicatus sit: quam dignitatē tamen magis meruisse, quàm ambijſſe vel optâſſe laudatur. Magnæ huic similitates fuere cum Ferdinando Austriaco, Imp. Ferdinandi filio, quæ Tridenti nouum etiam, contra Principem & Antistitem suum, secum traxere motum. Quatuordecim igitur annos continuos ab Episcopatu suo, Romæ agens, absuit, sequestribus interim regiminis curam sustinentibus; donec tandem Ferdinando mortuo res omnis Rudolphi II Imp. auctoritate componeretur.

44-
Ludouicus
Madrutius
Episcopus
Tridentin.
*iii S.
Laur in
Lucinâ.

Antonium Perenottum Vesontione, Imperiali in superiori Burgundiâ vrbe, natum, iure videor Germanis Cardinalibus accensere, non vnâ de causâ. Nam & è Germanici Imperij prouinciâ & ciuitate oriundus; in Germaniâ Belgioque diu multumque versatus; Germani Imperatoris (Caroli V) supremus Cancellarius multis annis fuit, eaque occasione Germanicarum rerum, quarum peritissimus fuit, curam sustinuit; Germanicam denique linguam exactissimè nouit, ac elegantissimè locutus est. De eo pluribus hic non dicam, quodd inter Cancellarios iam memorari debuerit. Creatus fuit à Pio IV Pont. Maximo. Post Belgicam & Neapolitanum regnum pro-Rege administratum, obiit septuagenarius in Hispaniâ, sub Sixto V, anno 1586. Atrebatensem & Vesontinam Cathedras tenuit; ac præterea primus fuit in Belgio Mechliniensis Archi-Episcopus. *In omnibus, ait Sanderus, Casaris expeditionibus*

45-
Antonius
Perenottus.
Archi-
Episcopus
Mechli-
niensis &
Vesont.

comes & affecta; in quibus non semel, nec indecenter, tiaram, epomidem, pedum, sacrumq; codicem galeâ, thorace, gladio, vmbone, dexter vtrobq;, commutauit. Eadem laus Pompeio Columnæ Cardinali à Iouio datur. Miræus in Belgicis Annalibus hunc vocat seculi sui Mæcenatem: vti enim ipsemet doctissimus fuit, ita doctos viros mirificè fouit, eorumque contubernio vnice delectatus fuit, Lipsio, Pighio, alijsque eius rei testibus.

46.
*Marcus
 Sitticus ab
 Altaemps,
 Episcopus
 Constan-
 tiensis.*

Marcus Sitticus è Baronibus de Hohenembs, Pij IV Papæ sorore genitus, relictis Martialibus exercitijs, quibus iuuenis cum laude vacauerat, ab auunculo inter Patres purpuratos adscriptus est, dictus Cardinalis ab Altaemps, eoque Pontifice, vnà cum S. Carolo Borromæo consobrino suo, pro antiquo illius curiæ more, vti nepos Papæ, rerum summæ intendit, ac Tridentinæ Synodi ad aliquod tempus cum ceteris Præses fuit. Præter reliquas dignitates Ecclesiasticas, Constantiensi etiam Ecclesiæ aliquot annis Episcopus præfuit. Ex huius filio, matre Genuensi, matronâ nobili, ante susceptum Clericatum nato, descendunt Duces Altempfij & Galesij Principes, inter Romanæ vrbs Barones illustri satis loco. Struxit hic idem Cardinalis Romæ prope S. Apollinarem magnificum à fundamentis palatium, cuius præcipua ornamenta sunt Sacellum, S. Aniceti Papæ reliquijs venerabile, & Bibliotheca omnis generis librorum copiâ instructissima.

47.
*Andreas
 Austria-
 cus, Con-
 stantiensis
 & Brixin-
 ensis Epi-
 scopus.*

Andreas Austriacus, Ferdinandi è Philippinâ Velsérâ filius primogenitus, Ferdinandi Imp. nepos, creatus est Diaconus Cardinalis tit. S. MARLÆ Nouæ an. 1576, à Gregorio XIII, decimo-octauo ætat. an. (*Stemmata Anton. Albi 7ij.*) ac præterea Constantiensis & Brixinensis Episcopus, Abbasque Richenouiæ & Murbachensis fuit. Belgium per agnati Principis patruelis Alberti absentiam aliquamdiu non infeliciter rexit; quo tempore firmissimum illud S. Andree propugnaculum in insulâ Bomelensi extruxit, quod Hispanorum prodicione breui post in Confæderatorum manus venit. Anno seculari Romam deuotionis ergò visitans obiterque Neapolim excurrens, postquam inde in Urbem redijt, febre ardenti obiit, Idib. Nouemb. anno 1600; sepultus ibidem in tituli sui Ecclesiâ. Videatur de hoc Schrenckius in *Oenipontano Armamentario.*

48.
*Albertus
 Austria-
 cus, Archi-
 Episcopus
 Toletanus.*

Albertus Maximiliani II Imp. filius, Archi-Episcopus Toletanus, Cardinalis creatus fuit à Sixto V. Hic Ecclesiasticis dignitatibus se postea abdicans, anno 1599, duxit Isabellam Claram Eugeniæ Hispaniarum Infantem, Philippi II Regis filiam, cum quâ Belgium, quod à socero in dotem acceperat, multis annis, belli & induciarum tempore, laudatissimè rexit, non minori pietatis quàm prudentiæ, mansuetudinis, ac magnanimitatis famâ. Eius

us gestis Chronicorum & Historiarum libri pleni sunt; nec hinc è dignitate perstringi possunt. Obijt vitæ satur & cælestium desiderij plenus anno 1621, 13 Julij; sepultus Bruxellis. Funebri oratione illum laudauit Aubertus Miræus, & alij.

Franciscus à Ditrichstein, Episcopus Olomucensis, Rudolphi 49.
II Imp. commendatione, à Clemente VIII Collegio Purpuratorum insertus *Franciscus à Ditrichstein, Episcopus Olomucensis.*
est. Pro restituendâ & propagandâ Catholicâ fide in Moraviâ vicinisque locis, plurimum diuque sollicitus fuit; multaque & magna eum in finem haud infeliciter molitus est, & perfecit. Varijs functus fuit pro Sede Apostolicâ in Germaniâ, ac præcipuè Austriacis prouincijs, legationibus; quorum vltimam obiens anno 1631, Ferdinandi III Imp. & Mariæ Augustæ, Coniugis eius, matrimonio, inter absentes in Hispaniâ iam contracto, vtrisque contrahentium præsentibus, Viennæ in Augustinianorum Ecclesiâ Apostolico nomine benedixit. Obijt anno 1636, ac post proximi Successoris breue regimen, Cathedra eius hoc tempore feliciter præest Serenissimus Archi-Dux Leopoldus Wilhelmus Austriacus, Imperatoris Ferdinandi III germanus, secundi filius, Halberstadiensis, Argentinensis & Passauensis Episcopus.

Felix prolibus Bauarorum Dux Guilhelmus, sanctissimæ conuersationis, & rarissimi exempli Princeps; inter masculæ stirpis liberôs secundo-genitum habuit Philippum, Episcopum Ratisbonensem & S. Rom. Ecclesiæ Cardinalem. Episcopus admodum puer, & ferè in cunis adhuc vagiens, electus fuit, grauibus de causis, & ipsimet Summo Pontifici Gregorio XIII probatis, anno Chr. 1579: nec ante annum 1597 ipsemet ad regimen admissus est, Feliciano Episcopo Scalensi Apostolico Nuntio, alijsque * interim administrationis curam sustinentibus. Cardinalatum Clemens VIII haud longo ante obitum Philippi tempore adiecit. Obijt enim anno 1598, 18 Maij, ætatis 50.
anno 22, in arce Bauaricâ Dachau, sepultus Monachij, in Collegiatâ B. MARIE Virginis Ecclesiâ, Maiorum suorum Conditorio: vbi Serenissimus Maximilianus Bauariæ Dux & S. Imp. Princeps Elector Ludouico Bauaro Imp. Augusto, tritauî sui proauo, magnificentissimæ elegantia, si quod in omni Germaniâ aliud, erexit Mausoleum. Idem Sereniss. Elector, exemplar laudati Principis, & seculi nostri decus, memoriæ huius fratris sui, immaturâ morte prærepti, spectabile erexit in mediâ nauî, vt vocant, Cathedralis Ratisbonensis Ecclesiæ ex ære marmoreque Cenotaphium artificiosi operis. *Philippus Bauarus Episcopus Ratisbonensis.*
Gevvoldinum Philippi hoc Elogium est: *Fuisse Principem summae expectationis, & verè nature miraculum; siue sapientia eius spectetur rerum tam diuinarum quàm humanarum, siue humanitas, mansuetudo, clementia, &c.* * *Iacobus Müller Theol. D. Administrator Ratisb. dicitur in Instrum. Coadiutoria Berchtesgad. an. 1596: Metrop. 2, 198.*

51.
*Carolus
 Maadru-
 cius, Epi-
 scopus Tri-
 dentinus.*

Carolus Gaudentius Madrucius, tertius suæ familiæ conti-
 nuatâ successione Tridentinus Episcopus, à Paulo V Pontif. Max. in sacrum
 Collegium allectus fuit Presbyter Cardinalis tit. S. Thomæ in Parione, anno
 1603. Natus hic matre Sabaudâ, Comitissâ in Chialandt & Boffremont, Gal-
 lico potius quàm Germanico ingenio fuisse traditur; cumque Italis, & maxi-
 mè Venetis, vicinis suis, amicissimus esset, Teutonicos non admodum ama-
 uit, magis tamen pravis quorundam suggestionibus, quàm propriâ culpâ,
 utpote qui naturâ mirè bonus esset. Passus autem eo nomine non leuia fuit à
 Maximiliano Austriaco, Rudolphi Imp. fratre. Comitijs Ratisbonensibus
 anni 1613, de Latere Legatus interfuit, mortuus ante decennium plus mi-
 nus.

52.
*Melchior
 Clefelius,
 Episcopus
 Viennensis.*

Melchior Clefelius, ciuis & Episcopus Viennensis, ac Neosta-
 dianus præterea Antistes; Matthiâ Imp. petente, à Paulo V galerum consecu-
 tus est. Fuit apud dictum Cæsarem, utpote Præses & director Consilij sanctio-
 ris, in præcipuâ gratiâ & auctoritate magnâ; qua cum abusus fuisse apud
 agnatos Principes suspicionem incurrisset, illorum iussu anno 1618 compre-
 hensus & custodiae datus est. Traditus deinde in summi Pontificis, viri pur-
 purati capturam non satis æquo ferentis animo, manus, Romam deductus
 fuit; ubi in pristinâ libertate aliquot absoluens annos, Viennam deinde redijt
 ad Episcopalem curam, ibique, dum diæta Ratisbonensis agitur, anno 1630,
 autumnali tempore mundo valedixit, dato ipsi in Viennensis Ecclesiæ regimi-
 ne, successore Reuerendissimo ac Illustrissimo Domino, Antonio Wolfra-
 dio Agrippinate, Abbate in Cremsmünster, ac Camera rationum olim
 magnæ laudis Præsides, è primarijs Cæs. Maiest. Ferdinandi II gloriosissimæ me-
 moriæ Consiliarijs, & Ecclesiasticæ dignitatis prærogatiuâ omnium primo.
 Is quoque hoc anno 1639, 1 April. eundem tenens apud Augustæ Maiestatis
 successorem filium honoris gradum, ad meliorem vitam transijt, cum vix
 mensibus tribus magnificum Episcopale palatium, quod magnis impensis à
 fundamento erexerat, inhabitare cœpisset, ac certus iam tunc Cardinalitij ga-
 leri, indies expectaret auctæ dignitatis lætum nuntium.

53.
*Itelius
 Fridericus
 Zolleranus,
 Episcopus
 Osnabru-
 gensis.*

Itelius Fridericum Comitem Zolleranum, Coloniensem, Sa-
 lisburgensem, Argentinensem, & Magdeburgensem, &c. Præpositum, &c. Fer-
 dinando II Imp. ac Maximiliano Bauaro alijsque intercedentibus, Paulus V,
 tit. S. Laurentij in Palispernâ Presbyterum Cardinalem esse iussit, anno 1620.
 Qui tamen honos, non magis maximorum illorum Principum precibus,
 quàm meritissimis viri virtutibus datus, videri potest. Singulari enim huma-
 nitate, & mitissimi animi egregiâ moderatione, omnium amorem sibi

con-

conciliarat. Ingenium eius excellens, præclarissimè excultum, optimisque artibus ac disciplinis, tum rerum experienciâ instructissimum, maximis illi quibusque negotijs parem fecerat: nec faciliè repertus est è nostratibus rerum Curie & Imperij magis callens aut studiosior. Postquam Romæ annis aliquot Cardinalitia mûnia cum laude & multorum admiratione obiisset, eiusq; qui hodie Catholicæ Eccl. præsidet, Urbani VIII electioni interfuisset, dum illic hæret, à Collegio Canonorum Ecclesie Osnaburgensis Episcopus postulatus est absens; obtentisq; facili negotio cõfirmatione & regalibus, residentiam, quam vocamus, faciendi ergò, anno 1623 ad Ecclesiam suam profectus, ac collapsam fidem Catholicam in diœcesi, quantum tempora permetterent, restabilire, vnicè satiq; fructuosè studens, non admodum diù supervixit; morte laudatissimo Præfuli, in medio ardore Germanici Danicique belli, inevitabilis iniçiente manus anno 1625. Veris multorum patriam & virtutes pijssimi Antistitis amantium lacrymis defletus est; sepultus in Cathedrali Ecclesiâ suâ ante altare summum.

Emmanuel Madrucius Renati Emmanuelis fratris Ludouici ^{54.} Cardinalis, qui sub Parmensi Duce in Belgio militavit, ac in Gallijs postmodum obiit, filius, Monachij in Bauariâ aliquamdiu literis operam dedit, assumptusque à patruo in Coadiutorem Tridentinæ Cathedralis, Cardinalatus etiam honorem, eodem adhuc viuente, ab Urbano VIII adeptus est. Hic Societatis Iesv Patres Tridentum primus vocavit, agitque ætatis annum, dum hæc scribo, 42 plus minùs.

Ventum denique est ad **Ernestum** Comitem de Harrach, Caroli aulæ Cæsareæ magni, cum viueret, Magistri siue Præfecti filium; qui ex alumno Germanici apud Romanos Collegij, ad Pragensem Archi-Episcopatum, & Cardinalitiam dignitatem, Papali & Imperatoriâ beneficentiâ ac operâ euectus, feliciter hoc tempore sacræ functionis stationem suam gnauiterque obit. Hunc anno 1620, etiam dum in dicto Collegio, corâ summo Pontifice & Collegio Cardinalium, in publico ac solenni Consistorio, habito in aulâ regiâ Vaticani Palatij, perorantem audiui, quo tempore Paulus Princeps Sabellus, Cæsareus Orator, Ferdinandi II Imp nouiter electi nomine, consuetarum cerimoniarum solennia apud Paulum V Pontif. Max. obibat.

